UNIVERSUL LITERAR

PROPRIETAR:
SOC. AN. „UNIVERSUL" BUCUREŞTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ŞI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:
autorităţi şi instituţii 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BUCUREŞTI I Str. Brezoianu 23-25
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMÂNAL
PREŢUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 16
SAMBATA 12 Aprilie 1941
Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

I. PANTELI STANCIU — Turcoaică din Dobrogea

UN CLASIC AL SPECIFICULUI ROMANESC

de Prof. T. PĂUNESCU-ULMU

Aşa l-am denumit pe Ion Pillat, în conferinţa pe care i-am închinat-o anul trecut, în sala „Dalles". (Martie 1940).

Intr'adevăr, poetica lui Ion Pillat armonizează motivele unei inspiraţii ce se hrăneşte din cele mai autohtone izvoare reprezentative ale realităţii noastre etnice — cu mijloacele tehnice de exprimare însă cele mai noi, cele mai rafinate. Un conţinut legat organic şi adânc, de sufletul, pământul, trecutul şi problematica neamului românesc — care vrea să-şi clatine superba eflorescenţă expresivă, în azurul celor mai înalte preocupări de artă inefabilă şi permanentă. Iar toată această încercare fecundă — poetul a stăruit să o urmărească pe un plan de echilibru luminos, în forme plastice şi albe de nobilă viziune atică şi cu măsura şi claritatea augustei linii clasice a fondului latin ce sălăşlueşte puternic, în adâncimile rasei noastre...

Un clasic prin integrarea lui în sfera de interese capitale ale caracterelor reprezentative ce se cer imperios ridicate la rangul de mare spiritualitate şi autentică artă — la care această realitate viguroasă românească a dovedit că are tot dreptul.

Un clasic prin atitudinea de seninătate şi cumpănire în faţa lumii şi vieţii — acoperind discret cu voalul artei, aburul fin de melancolie care reiese din evocarea trecutului şi din constatarea curgerii implacabile a timpului...

Un clasic prin cultul pentru Helada şi pentru eternele lecţii ale eternului clasicism antic — şi un clasic prin forma armonioasă, şlefuită cu pasiune arzătoare pentru tot ce e limpezime, melodică arhitectură, rotunjime plastică şi lumină cât mai din plin, lumină îmbelşugată solară aidoma şesurilor româneşti cutropite vara de alb scânteietor şi de aur de grâne, sau lumină sudică asemenea liniei marine româneşti dela Mangalia, dela Balcicul nostalgic sau dela Caliacra exotică şi cretoasă...

Evident — Ion Pillat scriind mult, în opera lui găsim şi multă căutare şi uneori poate urme de grabă şi ingrediente. Desigur, clasicul din el ar fi putut să-l înfrâneze uneori mai mult sau să-l silească altă dată, la o dăltuire şi mai răbdurie ori la o selecţionare cât mai riguroasă. Concentrarea şi ancorarea în profunzimi — sunt şi rămân legile eterne şi grele de rod, ale realizărilor artistice nepieritoare!

De aceia — Ion Pillat ar fi câştigat mai repede şi mai de mult, dacă ar fi lucrat mai intens sub semnul acestor legi, ceiace a început să adaoge la opera lui poetică — în ultima vreme; adâncire, concentrare şi subtilitate şi în concept şi în expresie.

Dela pitorescul din „Aci sosi pe vremuri":

In drumul lor spre zare, îmbătrâniră [plopii,
Aci sosi pe vremuri bunica-mi Calyopi.
Nerăbdător bunicul pândise de la scară
Berlina legănată prin lanuri de secară.
Pe-atunci nu erau trenuri, ca azi, şi din [berlină,
Sări, subţire-o fată, în largă crinolină.
Privind cu ea sub lună, câmpia ca un [lac
Bunicul meu, desigur, i-a recitit „Le [lac".
Iar când de-asupra casei, ca umbre [berze cad,
Ii spuse „Sburătorul" de-un tânăr [Eliad.

. . . . . .

până la sugestivul şi finetea remarcabile, din „Seară pe ape":

Murmurul apei tot mai
Moale s'a stins împrejur
Seara şi-a tras aur pur
Sub bărci de pescar.
Păsări se duc în lumină
Turma de fluer legată,
Leneş cu-amurg se-adapă
Insulă, pace deplină.
Cântecul suie stingher
Pe braţe fluide la cer.
Linia ţărmului ca un tăiş

(Urmare în pag. 6-a)

Romanele de semnificaţii

de MIHAIL CHIRNOAGĂ

O parte din romanele scrise înaintea războiului pe care-l trăim, pot fi considerate romane de semnificaţii. Inţeleg prin această denumire cărţile în opoziţie cu acelea care au subiect. Aceasta n'ar însemna că romanele de semnificaţii n'au subiect, dar că accentul lor de greutate se aşează pe semnificativ şi mai puţin pe acţiune, acţiunea fiind caracterizată prin dimensiunea lungimii, semnificaţia prin acea a adâncimii. S'aude des astăzi: carte fără subect. Nu înţelegem numai decât, în asemenea ocazii, că într'adevăr nu-i subiect în acea carte, ci înţelegem, sau trebue să înţelegem, că autorul n'a acordat subiectului atâta atenţiune câtă semnificaţiilor. Semnificaţia e sinonimă cu înţeles, de unde reese că romanele în cauză ne fac să medităm. Cele cu subiect ne amuză, ne distrează. După orele de serviciu, apăsătoare, intelectualul mijlociu citeşte o carte cu subiect. Aşi crede că altfel face intelectualul din clasa celor adevăraţi, a cetitorilor pasionaţi, a acelor pe care Thibaudet îi considera făuritorii criticii spontane. In mare parte e adevărat că aceştia nu iubesc în măsura clasei mijlocii romanele cu acţiune, dar iarăşi este adevărat că de ele nu se pot debarasa. Am văzut deseori intelectuali fini, creatori de conştiinţă critică, de opiniune, mari iubitori de romane poliţiste, care-s exponentul cel mai înalt al romanului cu subiect. Acest fapt ar proba că amândouă tipurile de roman corespund unor necesităţi. O epocă literară se deosebeşte însă de alta prin intensitatea necesităţilor ce-o caracterizează. In romantismul francez opiniunea curentă vede pe Hugo, Lamartine, Vigny şi Musset, exponenţii în intensitate a unor necesităţi literare noi. Dar e surprinsă când află că Balzac şi Stendhal au trăit şi au scris copo-d'operele lor exact în acelaşi epocă, glorios romantică. Aceştia sunt exponenţii unor alte necesităţi literare, dar intensitatea fiind mai slabă, ei nu caracterizează epoca. Romantismul apare ca o reacţiune împotriva gustului elegiac postnapoleonian al formelor fără sinceritate, al scriitorilor fără suflet şi necesitatea unei noui forme literare, a fost atât de mare încât noul curent literar potoleşte setea adânc resimţită. Exemplul poate fi multiplicat.

Epoca noastră literară nu s'a închis. Asupra ei nu se pot face judecăţi definitive. I se pot, cel mult, remarca anumite direcţii, linii mari de forţă, asupra soartei cărora iar nu se poate spune nimic definitiv. O asemenea linie de forţă mi se pare a fi gustul către semnificaţii, către înţelesuri şi subînţelesuri. Se poate urmări linia aceasta atât în poezie cât şi'n proză.

Hermetismul constitue un efort de concentrare care duce la eliminarea discursivităţii, la eliptism, de aceia putem spune că-i un efort de a concentra în cât mai puţine vorbe cât mai multe înţelesuri. Poetice bine înţeles. Prozatorul francez André Gide în romanele sale n'are subiecte. Subiect propriu zis nu găsim nici la Charles Morgan. Iar subiectele lui Aldous Huxley ascund înţelesuri grele. Romanele de semnificaţii apar în societăţi cu ascuţite preocupări intelectuale şi cu o numeroasă elită de cetitori. Literatura franceză reprezintă cea mai abundentă culegere de romane semnificative.

In paranteză fie spus, nedumeriţii de pretutindeni au pus căderea Franţei în legătură cu mişcarea sa literară ca şi cum scriitorii sunt făuritori de politicieni mediocri. Dacă literatura are vreun efect atunci acesta nu poate fi decât binefăcător, căci spiritul delectându-se asimilează în inconştientul său plăcerea cu cauzele care au produs-o. Ori nu cunosc scriitori mari care au scris cărţi mari propulsate de ura împotriva oamenilor. Dar cunosc numeroşi scriitori mari care au scris iubind adânc omenirea. Dragostea de oameni ne pare a fi şi ea la baza marilor mişcări sociale ale tuturor timpurilor. De aceia nu am înţeles acuzaţiile aduse de acei oameni împotriva Franţei a cărei decădere, spun ei, începe cu Descartes. Insăşi Franţa întocmind azi, după dezastru, o listă a cărţilor proibite, nu elimină pe Gide sau pe Valéry, făuritori de luciditate, dar elimină pe anumiţi pornografi şi anumiţi evrei, lucru care este cu totul altceva.

Literatura de semnificaţii nu apare viguroasă, continuă, decât la popoare cu elită intelectuală numeoasă. Iar noi nu avem elite de cetitori până acum. O terbilă discursivitate poetică a urmat efortului d. Ion Barbu. Iar romanelor dd. Camil Petrescu şi Mircea Eliade li s'au răspuns pe piaţa literară cu o invazie de ciuperci, romane în cea mai mare parte pornografice, sau pur şi simplu inepţii de forma „Bagaj", „Pe frontul Mărăşeşti învie morţii", „Măl", şi altele. Procesul desmăţului literar e interesant dar nu ne putem opri. Ce înseamnă oare literatură de semnificaţii? Cu toată ispita definiţiilor, nu trebuie căutat un răspuns exact, o precisă delimitare. Dar a spune că literatura de semnificaţie se sprijină pe valorile umane, ni se pare a cuprinde mult din noţiunea exprimată. Valori morale sau sociale, individuale sau ale diverselor grupuri, toate tinzând a lămuri umanitatea în diversitatea sa morală, în complexitatea sa spirituală, iată ce s'ar înţelege prin literatură de semnificaţii. Ea implică participarea morală a lectorului, căruia în cele mai numeroase cazuri îi expune probleme.

Delectează în măsura în care cetitorul se delectează meditând. Dar plictiseşte de moarte, când interesul cetitorului este îndreptat în afara vieţii. De ce s'a născut o literatură de semnificaţii?

(Urmare în pag. 6-a)

ROMA

de Prof. ALEXANDRU MARCU

Spre a contempla urmele Civilizaţiei egiptene, omul modern trebue să străbată deşertul, să fie împresurat de el, izolat de lume, între piramidele cu morţi şi tăcere, între colonadele stranii, cu cerul înfricoşetor drept acoperemânt şi sfinxii la picioare. Spre a contempla urmele Civilizaţiei elenice, acelaş om trebue să urce pe Acropole, în aceeaş singurătate de sus, în aceeaş izolare moartă, mai înfricoşetoare prin prezenţa mării albastre în depărtare, care-l împresoară acolo, pe Acropole, ca în faţa templelor dela Agrigent, sau în teatrul, fără lume, de la Siracusa.

Roma, în schimb, este încă la Roma. Intâlnirea între toate formele ei de Civlizaţie şi lumea actuală, se întâmplă în acelaş loc, permanent, fără evitare, fără ciocnire, în mod firesc şi armonios, indispensabil de armonios şi de firesc, sub ochii aceloraş mărturii de atunci şi de acuma.

Iată în ce stă, dela început, unicitatea acestui oraş între celelalte Capitale de Civilizaţie ale lumii, între celelalte oraşe ale Italiei chiar: iată ce trebue să emoţioneze mai sincer pe oricine îşi face intrarea în Roma şi caută să-i lămurească pentru totdeauna semnificaţia cea mai larg-cuprinzătoare: prezenţa ruinelor, persistenţa lor în actualitate, pătrunderea lor în formele de viaţă modernă, familiarizarea cu ele, convieţuirea cu ele, între ele, în ele. Marea Metropolă nu este însă prin aceasta un imens muzeu de antichităţi, o vastă zonă de săpături arheologice, o Capitală în care formele de viaţă ultra-modernă şi ultra-mecanizată să nu se desvolte în voe şi integral.

Roma este un grandios teatru în aer liber, regisat între Coloseu, Termele lui Caracalla, Capitol, Sfântul Petru şi Foruri. Insă decorurile între care se desfăşoară în cicluri cotidiane acţiunea, cu mişcarea atât de ordonată a maselor de actori-lume, nu sunt decât monumentele adevăratei Rome, a Papilor, a lui Constantin sau a lui August; sunt zidurile care-au susţinut monumentalitatea de colonade şi marmoră a Romei imperiale.

Pentru această unică scenografie, pinii aduc marea în incinta Romei, iar fântânele aduc munţii.

Pinii din grădinele Romei şi apele fântânelor ei, sunt cele mai simfonice elemente ale impresionantului spectacol. Ei sunt înalţi şi aerieni, în robusteţea agrestă a trunchiurilor încovoiate elegant, svelte, în sus: sunt elastici şi sonori, în miriadele de fire verzi, metalice, a buchetelor din vârf. Sub întsrunarea vântului, pinii din grădinile Romei învălue tonalităţi minore de harpe eoline, sau desfăşoară notele grave, adânci, ale orgii din Catedrala lui Dumnezeu. Pinii din incinta de azi a acestei mari Capitale, au fost aduşi dela ţară, din Campania Romana, dintre morminiele de pe Via Appia, dintre turmele de oi care pasc şi acum sub acele morminte, sau din pinetele de pe malul mării ostiense, dintre castelele dela Nemi şi Genzano; dacă n'au răsărit, dela ei, în pământul Romei, ca acolo, în câmp. Ii simţi urbanizaţi; rămaşi însă în rusticitatea lor primitivă, între eleganţa şi aristocraţia marei Capitale. Văd încă, în răspântia aleei de sus, între Villa Borghese şi Valle Giulia, pinul din mijlocul şoselei de asfalt. Acestea se desface, unde l-a găsit, în două, ca să-l ocolească, să-l respecte, ferit de vălmăşagul din jurul-i; neatins. Pe soclul lui de zid şi pământ, pinul acela se inalţă drept simbol al legăturii subterane, între sol şi cetate.

Apele din fântânile Romei îi aduc în centrele ei cele mai urbane, sănătatea şi prospeţimea, deopotrivă de agrestă, a izvoarelor de munte. Prezenţa lor nu rămâne însă ascunsă; ci se impune, apare la lumină, se inalţă în colonadele din Piaţa Vaticanului, se revarsă în cascadele dela Trevi, se dantelează ondulat în gura leilor din Piaţa del Popolo; alunecă liniştit, ca pe laturile unei corăbii, sub treptele de flori ale Pieţii di Spagna; se năpustesc printr'o spărtură de torent în fântâna monumentală de pe Gianicol. Este încă rece, această apă, aşa cum a picurat dintre pietrele izvorului; aşa cum a alunecat de acolo până în inima Romei, pe jghiabul de piatră al apeductelor. A pornit de sus, din munte, atunci, pe vremea Impăraţilor, dacă nu a Regilor. Ea este simbolul eternităţii Romei. De aceea se chiamă acolo cea mai bună apă „acqua perenne", adică apa veşnică. Atunci când nu vor mai fi izvoare în munţii din jurul Romei, numai atunci va înceta perenitatea Cetăţii.

Iată, aşa dar, Roma: nu stratificare de cetăţi, suprapuneri de Civilizaţii, ascunderi de forme istorice şi preschimbare integrală a lor, presupunere a lor; ci concomitenţă, alăturări, descoperiri, convieţuire a muntelui cu marea, a Naturii lui Dumnezeu cu zidirea omului, rămase în ceeace au ele mai autentic, aici, în metropola cea mai recentă, a Romei cesariene, cu Roma lui Mussolini. Iată Roma de azi, în care locuitorii se mai numesc încă „Romani". Monumentalitatea ei străveche trăeşte în mijlocul celei moderne, numai prin

(Urmare în pagina 6-a)

MARIA CHELSOI-CRISTEA — Vasul negru cu flori

CRONICA SĂPTĂMÂNII

REVISTA CLASICA

Din variatul cuprins al „Revistei clasice", al cărei număr pe 1939—1940 a apărut recent într'un masiv volum de 360 pagini, ne oprim în deosebi asupra studiului conducătorului revistei, d. prof. N. I. HERESCU, Originalita della letteratura latina. Făcând nu de mult obiectul unei prelegeri la Facultatea de litere din Roma, (1940), articolul d-lui prof. Herescu prezintă puncte de vedere ocazionale, **apologetice**, dar și considerațiuni ce ne interesează în ce ne privește pe noi, românii. Lăsând la o parte aspectele apologetice și restrângând problema la un interes particular, o legăm cu întrebarea dacă nu cumva are vre-o importanță faptul că singuri noi am păstrat și purtăm ca popor numele **romanus**. Abaterea chestiunii asupra acestui punct ne e îngăduită de însuși studiul d-lui Herescu, pentrucă însuși d-sa, căutând să apere originalitatea literaturii latine, argumentează că nu perioada de imitație a culturii grecești este decisivă în formarea acestei literaturi ci momentul de emulație și apoi faptul cert al **continuării**, prin Roma, a culturii mediteraneene, spre vremile moderne. E vorba așa dar de o misiune ce a avut-o în Europa, neamul latin care a așezat civilizația actuală, fie pe temei creștin, **romanizând** doctrina sacră primită din Răsărit, fie pe temeiul științei, (Renașterea).

Ne permitem să contribuim cu câteva sugestii la explicația frumoasei misiuni romane, în lumea apusului, spre a trage apoi concluzii despre o misiune românească. In preocuparea noastră, adoptăm un punct de plecare deosebit însă de al d-lui prof. Herescu, și anume socotim valabilă teza lui Niebuhr, că în Italia a existat o veche cultură folklorică, tradițională. Amintim lectorului considerațiile făcute de noi în acest loc, nu de mult, asupra numelui „romanus" și „român", când intenționam să arătăm că noi, românii, suntem la rândul nostru păstrători ai culturii latine tradiționale.

Când spuneam că la originea sa latină, „român" (romanus) derivă dintr'o temă care însemnează „putere", ne referem la puterea naturală, de creștere și desvoltare. Radicalul „ro" sau „ra" în limbile clasice, indică o forță în desfășurare, în sensul în care lemnul fraged la început, al unui copac, se **întărește** treptat. In vorbirea actuală avem cuvântul „robust", rezultat din latinescul „robustus". Adjectivul „robustus" deriva dela „robur" care însemna întâi „lemn de stejar", și apoi „stejar"; forma lui pare a fi aceeaș cu a lui „arbor", iar schimbarea vocalei trădează poate nevoia limbii de a avea un cuvânt prin care să numească o speță de copac, „stejarul". Ideea este în orice caz aceeaș și o întâlnim și în „ramus", cu diminutivul „ramulus", cuvinte care s'au transmis la noi cu semnificația întreagă, „ram" și „ramură". De observat că, în latinește „ramus" însemna și „spiță de neam", „ramură a unei familii".

Ce siguranță avem că „romanus" se înrudește cu „robur", „robustus", sau „ramus" și înseamnă forță, putere naturală? In limba latină nu întâlnim, într'adevăr, o folosire a temei „din romanus", cu accepția „forță", în schimb, limba greacă ne înlesnește deducția de înrudire, fiindcă aici, dela „ro", derivă numeroase cuvinte comune, ca **rômê**, cu sensul de „forță fizică", „putere corporală", și apoi mai abstractizat de „putere a unei țări", „tărie a sufletului", curaj, inițiativă. In grecește „Roma" se spune cu acelaș cuvânt „Rômê", nefiind deosebire decât de majusculă. De asemeni numele întemeetorului Romei, este în grecește „Rômylos", așezat în aceeaș familie cu „rômê", ca derivat dela radicalul „ro".

Dealtminteri „Remus" are în greaca veche și forma „Rômus" alături de „Rêmus", încât numele celor doi frați alăptați de lupoaică ne pare a fi în strânsă legătură cu noțiunea „tare". Cum tot în grecește întâlnim verbul „rônnymi" care pe lângă semnificația „sunt tare", posedă și pe cea tranzitivă „întăresc", am fi ispitiți să credem că Romulus și Remus reprezintă numele întăritorilor cetății numită apoi „Roma", ca rezultat al muncii de a întări opera lor de fortificație, în sensul în care spunem astăzi despre o lucrare similară că este o „întărătură".

Reținem așa dar înțelesul activ de „întăritor", ce pare închis în „romanus", cuvânt pe care îl gândim ca o forță ce se manifestă modificatoare asupra ceva din afară. Cât pentru originea celor doi întemeetori, mergem mai departe, la numele propriu Rhamnes, pe care îl purta una din cele trei populații care locuiau colinele de pe malul Tibrului, în timpuri imemoriale. Mommsen crede că numele foarte vechi al Romanilor, era acest „Rhamnes" care atestă prin sonoritatea sa nefamiliară oarecum în vorbirea latină, îndepărtata obârșie din limbile arice înrudite. Cât pentru semantism, Mommsen stabilește cuvântului sensul de „pădurar", „codrean", „om al pădurii", ceeace este foarte plauzibil deoarece avem în limba latină cuvântul rhamnes, cu semnificația „copac", ca și grecescul „ramnos".

Tot istoricul german atrage atenția că „Rhamnes" erau un trib, adică a **treia** parte din populația care își împărția cele șapte coline. (Histoire Romaine, I, 53, 54).

In afară de ce afirmă Mommsen despre vigoarea bănuită a familiei Rhamnes, scoborîtoare din rasa latină pură, și în afară de dovada puterii făcută prin impunerea numelui ei cetății și celorlalte populații (Titii și Luceres), pe noi ne ispitește constatarea despărțirii în **trei** a acestor arhaice seminții. „Rhamnes" erau o spiță dintr'un neam, erau un „ram", luând termenul cu sensul de **ordin**, tagmă, (urzitori, începători). Acești „codreni", „oameni ai pădurii", au fost cei ce au avut **inițiativa** de a pune rânduială peste celelalte neamuri, amplificând numele lor de oameni „tari" ai codrului, cu sensul de întăritori ai cetății. Ideia ce cutezăm să ne-o facem despre ei, închipuindu-i un „ordin cavaleresc", îndeplinind o a **treia** misiune conform împărțirii între familiile depe malurile Tibrului, ne-o favorizează Titus Livius care, descriind tinerețea lui Romulus și Remus, primii ce se remarcă dintre Rhamnes, spune că străbăteau pădurile, pasionați de vânătoare, (venando peragrare saltus, 1, 8). Ocupându-se cu vânătoarea, arătau altfel decât ceilalți, mai „tari", mai „curagioși", (robore corporibus animisque) așa încât, în mod natural, le-a revenit sarcina de a **apăra** populația. Ar fi momentul să stăruim asupra semnificației lupoaicei, cunoscută în legendă ca doică a copiilor lepădați din porunca regelui Amulius. Rămâne să se alcătuiască un studiu despre mitul lupoaicei, atât de important pentru noi. Deocamdată ne mulțumim aici să luăm sensul său tradițional, și observând că tribul păstra cultul zeului-lup, să amintim că adorarea celui mai întreprinzător animal din pădurile Europei, stă în legătură cu divinitatea naturală a lui Pan, privind rodirea pământului, precum și cu a lui Marte, zeu al **apărării** pământului. In acest sens, o variantă a legendei face pe Romulus și Remus fii ai „lupoaicei", iar dacă amintim că Rhea era fiica Cybelei, zeița pământului, înțelegem mitul nașterii lui Romulus și Remus, ce consideră tată pe Marte. Au **apărut** din pământ pentru care au luptat, iar această apariție a fost dela început o „romanizare", o manifestare a forței și o garanție a ei. Este interesant să indicăm, pentru sensul transitiv ce-l acordăm lui „romanus", existența termenului „Romania" în limba latină, care avea însemnarea de „țări supuse Romanilor", prin urmare ,arăta rezultatul acțiunii „romanizare", pe care trebuie s'o înțelegem altfel decât zicem astăzi, depildă, „rusificare", „maghiarizare", etc. Nu era vorba de o transformare prin felurite metode, a unei națiuni, cu scopul de a dispărea în cea latină, ci „romanizarea" era o „întărire", o indicație de întindere a puterii, o „fortificație", așa cum, în vorbirea țărănească, se spune despre o coastă de deal pe care copacii o apără de surparea apelor, că s'a „înstejărit", s'a „împădurit". Cu acest înțeles transitiv, termenul „romanus" s'a răspândit în întreg imperiul, titlul de „civis romanus" fiind purtat cu cinstea unui merit câștigat.

Cu cât ne apropiem de perioada mai nouă a istoriei romane, și observăm în special partea răsăriteană a imperiului, devin foarte instructive informațiile lui Pârvan despre numele ce și-l dau coloniștii Daciei ori de unde veneau și din orice neam. Toți își ziceau „romani" ceeace denotă pe lângă mândria de a fi cetățeni ai împărăției, și un rest din vechea semnificație de a fi „tare" de a „întări" a face „întărituri". Numele „romanus" mărturisește parecă, o pecetie, o misiune și un rang, și în orice caz nu trebuie să uităm semnificația lui arhaică stabilită de „Mommsen, de „codrean", de om tare ca stejarul (robustus) și să-l privim ca o pomenire a legendarului **ordin** de vânători „Rhamnes". Cultul zeului-lup îl putem deasemeni alătura de zeificarea aceluiaș animal al codrului, de către Daci, știind că aceștia îl ridicaseră simbol în steagul de luptă, mărturisind astfel închinarea la același zeu Marte. Am cuteza chiar să vedem o transmitere a mitului, dacă acceptăm ce spune Platon despre Zalmoxis (Charmides) și admitem că profetul trac a fost un elev al școlii pitagoreice din sudul Italiei, având în vedere pe de altă parte **întâlnirea** culturală a Romei cu sudul grecesc al peninsulei, de unde a adoptat alfabetul.

Considerațiile noastre, au, precum am spus, rostul de a da câteva sugestii în problema isvoarelor străvechi ale **originalității** spiritului latin și a **puterii** sale de a continua spre timpurile de azi civilizația din bazinul mediteranian. Atinsă doar în treacăt problema, ea rămâne să fie arătată în aspectele mai importante, ce-o leagă de creștinism, lucru, ce trebue făcut, evident, într'un studiu mai amplu pe care îl promitem.

CONSTANTIN FĂNTÂNERU

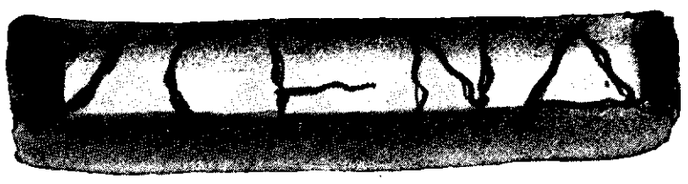

STUDIO TEATRUL NATIONAL: SAPHO, piesă în 5 acte de A. DAUDET și A. BELOT

Întreaga operă a lui Alphonse Daudet este caracterizată printr'o deosebită influență a școalelor realiste și naturaliste.

Nu vom face aici o amănunțită analiză a operei lui Daudet, autorul acelor de neuitat „Lettres de mon moulin".

Spațiul prea restrâns al acestei cronici ne împiedică să insistăm asupra tuturor aspectelor interesante pe cari le oferă vasta lui operă.

Ne vom rezuma să scrim câteva cuvinte asupra romanului de scandal pe atunci: Spaho.

Inconestabil, Daudet s'a dovedit a fi mai ales un fin cunoscător al sufletului femenin.

Autorul a căutat să se rezume la rolul de rece observator, care înregistrează pe hârtie faptele, fără a le comenta prea mult.

Deseori însă, firea năvalnică pe care autorul încercă zadarnic s'o potolească l-a silit să arunce haina de indiferență pe care o îmbrăcase, devenind în unele fragmente ale romanului un aspru biciuitor al unor moravuri din vremea sa, sau un convins partizan al altor obiceiuri.

Romanul „Sapho" a prilejuit pe vremea sa — după cum am mai spus — lungi discuții în contradictoriu.

A fost o adevărată carte de scandal. E drept că viața acelei femei, Fanny — Sapho, cea iubită de pictori și poeți — nu putea decât să indigneze pe mulți dintre moraliștii epocei. Lucru care nu l-a împiedicat însă pe Daudet să scrie o piesă cu același titlu și subiect, împreună cu Adolphe Belot, autorul piesei de mare succes „Le testament de Cesar Girodot".

In totdeauna ne-a interesat transpunerea pe scenă a unui roman. Și trebue să recunoaștem că rareori am avut ocazia să constatăm că o operă de acest gen este reușită.

In majoritatea cazurilor, atmosfera romanului este cu desăvârșire falsificată, odată ce piesa a fost transpusă pe scenă.

Bine înțeles, Daudet s'a străduit să redea atmosfera exactă a romanului său, reușind în mare parte.

Mici imperfecțiuni, urmări fatale ale unei dramatizări, ne opresc să spunem că ne aflăm în fața unei piese de teatru perfecte.

Este prea greu să condensezi în cinci acte, acțiunea unui întreg roman.

Autorii încearcă să explice unele fapte ale roilor, prin niște discuții lipsite de sens.

De-o pildă, în primul act, unchiul îi spune lui Jean: „Eu plec și tu rămâi la Paris încă trei ani pentruca să-ți termini studiile".

De asemenea în actul III, Fanny îl întreabă pe Jean: „Ce ai cu acest copil pe care l-am adoptat amândoi, acum trei luni?"

Amândouă frazele sunt cu desăvârșire lipsite de sens. Jean știa prea bine că vă rămâne încă trei ani la Paris, tot așa cum apoi știa că adoptase un copil. Publicul nu cunoștea însă aceste lucruri — bine înțeles, admițând ipoteza că nu cetise dinainte romanul. Și publicul trebuia informat. Autorii au recurs la acest procedeu copilăresc, dând la un moment dat eroilor principali rolul confidenților din tragediile clasice.

Rolul principal al piesei a fost încredințat doamnei Marioara Voiculescu, pe care întotdeauna am admirat-o pentru marele său talent. Și cu toate că doamna Voiculescu este minunată în cursul celor 5 acte, cu toate că jocul ei e lipsit de cusur — poate, chiar prea perfect, prea lucrat pentru a mai impresiona— nu isbutește totuși să transmită în sală acel fior pe care îl simți în fața marilor creații.

Și, de ce oare?

Răspunsul este, cred, destul de simplu.

Nimeni nu poate crede nici-o secundă că doamna Voiculescu l-ar putea iubi pe tânărul Mihai Popescu. La fel nimeni nu poate crede că d. Mihai Popescu, care a reușit, totuși, lucruri excelente în rolul lui Jean, ar putea-o iubi pe doamna Voiculescu.

Așa că, de astă dată, sunt de aceeaș părere cu prietenul meu amator de calambururi care spunea după spectacol despre doamna Voiculescu: C'est sa faute qu'elle a accepté de jouer Sapho".

Și încă un mic amănunt: Doamna Voiculescu a interpretat același rol în anul 1927. Și sunt de atunci 14 ani.

Excelente creații au realizat în restul ansamblului domnii Ion Manu, Fintesteanu, Gingulescu și doamnele Sonia Cluceru, Nataşa Alexandra, Madeleine Andronescu, (pe care sperăm s'o reîntâlnim și în roluri mai mari) Doina Missir-Drăguș ș. a.

Spectacolul a fost regisat de d. Soare Z. Soare.

Decorurile au fost semnate de d. Traian Cornescu.

Sunt două nume cari prezintă destule garanții de seriozitate, astfel ca aprecierile noastre sunt inutile.

TRAIAN LALESCU

Cronica plastică

de PAUL MIRACOVICI

PICTURA: ȘTIUBEI, BARBIERI, NIȚESCU, MARIA CHELSOI-CRISTEA. DESEN-GRAVURA: WANDA SACHELARIE, DIACONESCU, D. ȘTEFANESCU, THEODOR DAN, PETRAȘCU.

Ne amintim de vremuri foarte de demult, când d. Nițescu era cel mai bun elev al d-lui Mirea și când d-sa realiza lucrări care — pentru epoca aceea și pentru studiile ce făcuse — erau excelente promisiuni. Mai toți pictorii care au trecut prin școala din calea Griviței și care au primit învățăturile lui Mirea, știu azi ce-i pot datora și ce-i pot reproșa. Orice învățătură — ca și o sămânță excelentă — nu poate rodi decât într'un teren bun. Mirea de pildă a fost un excelent meșter în aceea că obișnuia pe elevi cu respectul studiului, al studiului uman, și, el care era prin definiție un academic, un scolastic, a predicat toată viața lui necesitatea studiului și a atelierului. Ciudată ironie însă, cei mai mulți sau poate cei mai buni dintre elevii săi, de cum au scăpat de influența sa, au îmbărțișat cu o sete și cu bucurie neobișnuită peisagiul ,atât de detestat de bătrânul și academicul Mirea, ceea ce dovedește încă odată cât de nefolositor e să ai un singur unghiu din care să privești lucrurile, o unilaterală și tiranică dorință de a-ți impune neapărat concepția. D. Nițescu e printre acei care au dezertat cel mai curând, căutând să-și luminezе paleta în feeria plain-air-ului. In întregul ei, expoziția e destul de inegală, facturi destul de diverse își găsesc ecou în tablourile d-sale dar, multe lucrări — în care îl recunoaștem mai degrabă (târgurile în soare) lucrări foarte spontane și în care pare eliberat de obsesia atelierului.

●

Marina ca subiect în sine e poate cel mai ingrat motiv. Simplicitatea sa extremă a făcut și pe Olandezi — atât de meșteri în marine — să populeze deșerturile de apă și de cer cu câte o corabie gata să naufragieze, cu câte un grup de pescari pe un crâmpei de țărm. Astfel, nu ar fi putut justifica într'o epocă în care se lucra mai mult în atelier — și cu câtă minuțiozitate! — compoziții, figuri, existența tabloului. Le trebuia anecdotă. Abea în epoca modernă, când unii pictori au dat peisagiului noțiunea de „stare sufletească" s'a ajuns la aceste extreme simplificări care sunt marinele de azi. D. Știubei știe să evoce admirabil un astfel de peisaj. In locul vechilor corăbii, d-sa pune silueta elegantă a unui vas de război sau acea și mai grațioasă a unui vapor de pasageri, albă ca un pescăruș. Marinele sunt desigur pentru d. Știubei o „specialitate" — dacă putem spune astfel — în care e imbatabil, dar d-sa nu ne-a arătat în expoziția actuală schițele sau proectele de pictură murală pe care le-a executat în ultimii ani. Arta decorativă are în d. Știubei un prețios slujitor și regretăm atât pentru noi cât și pentru public de a nu ne fi arătat realizările d-sale atât de merituoase în acest domeniu.

D. Barbieri ne evocă Balcicul, un Balcic colorat, plin de soare și care ne inspiră pe lângă bucuria de a revedea locuri atât de dragi melancolia de a trebui să le socotim atât de departe...

Tablourile d-lui Barbieri au ceva ireal. Deși Balcicul este el însuși bizar, par'că nepământean, d. Barbieri a accentuat și mai mult aceasta prin compoziția și colorația sa originală. Inghesuite între covoare, tablourile d-sale nu sunt la locul lor. Intr'o sală mai potrivită, efectul ar fi fost mai mare pentru public, ceea ce arta d-lui Barbieri merită pe deplin.

D-na Maria Chelsoi-Cristea expune un foarte mare număr de pânze. D-sa și-a plimbat hărnicia în toată țara și în străinătate. Din Franța, Italia d-sa a adus lucrări care par a fi cele mai bune din expoziție și care ne fac să credem în înclinarea d-sale deosebită pentru peisaj. Naturi-moarte, siluete, flori, de asemenea participă la ansamblu dar credem că au fost mai puțin alese, cu atât mai mult, cu cât din fiecare subiect sunt multe lucrări excelente și merituoase.

In sala din mijloc expun câțiva tineri artiști pe care i-am mai întâlnit adesea la Saloanele Oficiale de gravură și desen. Grupul, alcătuit din d-rele Petrașcu, Wanda Sachelarie, și d-nii Diaconescu, D. Ștefănescu și Theodor Dan au înjghebat o expoziție luminoasă și agreabilă. O bună parte dintre expozanți abea debutează dar o fac cu deplin succes. Nimic supărător în lucrările expuse, din potrivă la fiecare expozant găsești lucrări care adesea dovedesc o reală cunoaștere a meșteșugului gravurii.

D-ra Petrașcu, mai înaintată decât ceilalți își îngădue fantezii colorate, sau desenuri aproape caricaturale câteodată, dar care deși nu sunt gravuri **pure** sunt de mult efect. Despre ceilalți expozanți, mai toți merituoși elevi ai d-lui prof. Iuca, am mai scris cu prilejul expozițiilor de la școala de Arte-Frumoase. Ne pare bine văzând progresele făcute de atunci și seriozitatea cu care s'a lucrat.

de ROMEO ALEXANDRESCU

CONCERTUL MADELEINE COCORĂSCU—SANDU ALBU

Muzica de cameră își are cerințele ei particulare bine definite. N'a fost de aceea nici odată o chezășie sigură de isbândă în realizarea genului, nici autoritatea solistică a celui ce-l încearcă, nici succesele obținute în alte domenii muzicale.

De aceea, vom privi prin prisma acestor cerințe aparte atât pe d-ra Madeleine Cocorăscu cât și pe d. Sandu Albu, deși dovezile individuale ale acestor doi foarte cunoscuți artiști sunt bine statornicite în decursul carierii notorii pe care au susținut-o fiecare.

Capacitatea propriu zis instrumentală, legată de programul ales, putea fi ușor dedusă din prezența în același concert a trei din cele mai de temut condensări de probleme tehnice și stilistice cunoscute în literatura vioarei și pianului și înfățișate respectiv de sonatele:a noua, in la major, de Beethoven, de Cesar Franck și de Richard Strauss.

Drept introducere de pur clasicism, la aceste trei mari sonate de concert, căci ni se pare potrivit să le numim astfel, a figurat, în plus, sonata in re major de Händel, cu accentul precum se știe pe latura violonistică, prilej pentru d. Albu de a-și valorifica serioasa înțelegere și temeinicia jocului.

Se poate afirma că linia de realizare a concertului, abstracție făcând de sonata de Händel, a fost în continuă ascendență, începând cu sonata Kreutzer, cu bune afirmări, dar fără marea unitate stilistică și desăvârșita echilibrare constructivă aștepta te , continuând cu sonata de Franck, în care caracterele generale expresive au fost mai accentuat slujite și sfârșind cu sonata de Richard Strauss care a fost interpretată într'adevăr isbutit și interesant. Virtuositatea de viu atac a d-rei Madeleine Cocorăscu, eleganța ușoară a mecanismului d-sale avântat, remarcabila vervă pianistică cu care a răspuns capricioaselor jerbe de sonorități ce se împletesc din sbor în bogate polifonii în încărcata dar strălucitoarea parte a pianului, au excelat în cursul interpretării, d. Sandu Albu dând și d-sa fie replicile dorite, fie relief dinamic cald însuflețit și pecetea personală a simțirii d-sale, exprimate cu deosebită vigoare și elan, instrumentale.

Succesul acestei interpretări, care a dominat hotărît întregul concert, a găsit ecou unanim în rândurile auditorilor, care l-au subliniat fără rezerve.

PIANISTUL GUIDO AGOSTI

Italia pare să fie astăzi egal de privilegiată, față de admirabila ei avuție în domeniul artei lirice, și în ceeace privește arta instrumentală. Dovadă că suntem departe de a cunoaște încă toate marile personalități ale virtuosității instrumentale italiene, este faptul că am avut și vom mai avea încă de multe ori surprinderea de a ne afla la un moment dat în fața unui artist de mare valoare, cu hotărîtoare carieră în urma sa, cu reputația realmente consacrată, în țara-i proprie și adesea și în mai toate centrele muzicale de pretutindeni, fără ca noi să-l fi auzit vreodată în România și fără ca la noi să se fi avut cunoștință de activitatea sa. Este de exemplu cazul strălucitului virtuos și nobilului interpret al pianului, Guido Agosti.

Cine a ascultat pe minunatul Carlo Zecchi, pe compozitorul ilustru și pianistul uimitor Alfredo Casella, pe înflăcărata Ornella Santoliquido, pe inspiratul Nino Rossi, nu și poate întregi cunoașterea esențială a măestriei italiene pianistice fără a asculta și pe acest excepțional artist ce este Guido Agosti.

Mecanism de oțel, dar capabil să se învăluiască în catifelările cele mai subtile, temperament aprig și concepție stilistică superioară, mare variație de mijloace, probitate artistică ireproșabilă, simțire intensă și de rară distincție, caracterizează pe acest virtuos de elită, ale cărui interpretări sunt de o energică eleganță, ferm echilibru, aristocrată înțelegere și mare bravură instrumentală.

Interpretări ca acelea date sonatei opus 110 de Beethoven, unor celebre pagini de Chopin, modernilor italieni sau unei parafraze Wagner-Liszt, redată extraordinar, au putut reflecta categoric clasa acestui virtuos și interpret în adevăr de elită, acestui artist de splendide resurse și admirabilă capacitate.

CONCERTUL SIMFONIC „FILARMONIA", „RADIO"

Orchestrele „Filarmonica" și „Radio", pentru prima dată contopite, cu un total de 150 de executanți, vor da Duminică 13 Aprilie, orele 11 a. m., la Ateneu, un mare concert simfonic, în beneficiul artiștilor instrumentiști în șomaj.

In program opere simfonice de Wagner, Schubert, Cealkowsky și George Enescu.

Biletele la „Impresa", str. Câmpineanu 4.

Vânătoare

(Urmare din pag. 3-a)

— Unde mai puneți, doamnă, avantajul pe care-l are asupra noastră ! continuă Alexandru. Cu ochelarii lui — adevărate telescoape — va avea întâietate. Căci ce iepure sau ce vulpe ar putea sta ascunsă ? Vor fi descoperiți și la țanc, pac !

— Eu cred că vom face ravagii mâine ! sentenționeazā Radu. Iau arma lui Grosspapy cu șoc și dublu-șoc !

— O să „șocăm" toată suflarea sălbatică a câmpului ! adăugă Vasile. Ce ziceți de limbajul meu poetic ? Ia ascultați : suflarea sălbatică a câmpului ! Nu sună frumos ? !

— Daa ! Ca un acord de pian hodorogit sub bătălia spumoasă a degetelor tale alfredcortiene ! mă amestec și eu.

— Și când vom veni plini de vânat, vânt și ger, vom obliga pe „bărbierul" Ghiță, aci de față, să-ți povestească mamy, palavre vânătorești... E un gen în care s'a specializat ca nimeni altul ! mă laudă Radu.

— Totuș cred că ați face bine să-l lăsați pe d. Fănică acasă !

— Nu se poate, doamnă ! sare Alexandru. N'are ce face acasă fără noi. Vreți să-l găsim spânzurat ca pițigoiul în colivie ? Și apoi are căciulă, palton strașnic și e o ocazie unică. O vânătoare ca cea de mâine n'ar trăi-o el nici în vis. Un motiv de inspirație superb pentru un nou „Pseudochinegheticos".

— Sigur ! aprobă Radu. Trebuie să știe și el ce-i aia o vânătoare ! Dacă Fănică s'ar fi născut în epoca de piatră sau de bronz, după tine, mamy, el ar fi trebuit să moară de foame în peșteră. Ori nu-i chiar atât de fraier !

Bietul Fănică n'a mai zis nimic. Ne privia însă pe fiecare prin ochelarii lui cu multe dioptrii, nedumerit parcă.

—Nu mai zici nimic domnule Fănică ?

— Mai pot zice ceva, doamnă ? Facă-se voia lor !...

●

A doua zi de dimineață nici nu se luminase bine de ziuă când m'a deșteptat o bătaie în fereastra camerii unde dormeam.

— Cine-i ?

— Eu, Fănică !

— Da ? Bine Fănică ! Ce dorești ?

— Păi... mai mergeți la vânătoare ?

Ei, să nu leșini ? El n'a dormit oproape de loc cu gândul la vânătoare. I-am sculat pe toți și când i-am deschis ușa, a fost primit cu răcnete.

— Ce te găsi, mă vânătorule ? Ai visat ceva urât ?

— Am venit să văd dacă mai mergem ! Căci eu nu vreau să pierd vremea.

— Bravo Fănică ! zice Radu Uite-acum ! In doi timpi mă îmbrac și dau ordine. Intr'o oră suntem gata ! Cum e vremea ?

— A fost un ger de legendă azi noapte !

— Cu-atât mai bine. Ia ! Scularea !

Intr'o oră toată casa era pusă pe picior de alarmă și făcea pregătiri. Dela cel din urmă rândaș și până la stăpâna conacului toată lumea punea la punct „expediția", cum o intitula, pompos, Radu. Aproape de orele 8 și jumătate eram gata. Sania, încărcată cu tot dichisul, ne aștepta trasă la scară. Imbrăcați în șube mari până în pământ, cu căciuli sdravene, fiecare cu o cogeamite pușcă pe umăr și cu cartușierele doldora la b-âu, păream mai curând o ceată de tâlhari la drumul mare, nu vânători.

— Mă, ia uitați-vă la Fănică ! Parcă-i Taras-Bulba !

— Mă Fănică, aceia din spatele tău se chiamă că-i armă, nu ciomag ! Ține-o și tu mai fotogenic, mai vânătorește !

Ceilalți aveau aparența mai ca lumea, atât cât ne îngăduiau șubele să le avem. După multă tevatură ne-am așezat în sanie. Caii, ținuți la grajd de multă vreme, deabia puteau fi ținuți pe loc de vizitiu. N'au așteptat decât slăbirea hățurilor, ca să și pornească. In fața intrării conacului ieșise tot personalul moșiei ca să ne vadă. Până și pisicile ! Doar nu de geaba plecau „haiducii" în expediție.

Cum am ajuns în câmp deschis, Radu a luat hățurile din mâna vizitiului și dă-i bătaie, mergând cu caii în pliniă fugă, când pe drum, când pe marginea lui, când pe câmpul întins, unde Radu făcea „turnanile" cu noi. Bietul vizitiu nu știa ce să mai facă : să sară, să stea sau să-i ia lui Radu hățurile din mână. Fănică tot timpul cât a durat cavalcada aceasta drăcească n'a zis un cuvânt, nu s'a emoționat o clipă, ca și când n'ar fi fost vorba de el. Am ajuns la arman după o goană nebună de o jumătate de ceas.

Caii erau lac de apă. Ieșia aburul din ei ca din locomotive.

— Ei, ce zici Fănică ? ai avut ceva emoții estetice ?

— Sunteți niște mari blestemați... Și emoția își are limitele ei. Ceeace ați făcut voi a trecut de bariera normală. Și deci n'am mai simțit emoții, afară de a vizitiului.

— Mie mi-era teamă de cai, 'aracan de mine. Că nu plătesc caii aceștia nici să slugăresc o mie de ani d'aci înainte.

— Ești un ingrat, Fănică! După ce că ți-am arătat ce înseamnă o cursă nebună cu troica, mai faci și nazuri filosofice... Hai ! Jos ! Verificați-vă puștile, încărcați, asigurați armele și să începem. Șubele să le iei și după ce bagi caii în grajd, să-i înveleși.

Câmpul era minunat. Sub bătaia albă a soarelui, întinderea părea o tipsie uriașă, în care sclipiau sumedenie de giuvaeruri. Și nimeni, absolut nimeni, într'o tăcere albă, fără margini. Infulegând ceva ușor, stabilirăm un sumar plan de foc. Zăpada e destul de mare. Ne hotărâm să pornim din marginea unei perdele subțiri de tufani. Până acolo mergem cu toții. Dar după o sută de metri începurăm să gâfâim. Eu, care dădusem ideia aceasta, începui s'o am regret. Radu, mai „vânător" de cât noi, mergea atent, grav și plin de el însuși.

— Radule, păi eu nu prea văd vânatul ! Să știi c'o să trag în ciori. Dar nici d'astea nu sunt pe aici ! zise Alexandru.

— Tu crezi că vânatul e prost, să vie așa, ca netotul în pușca ta, să facă „sluj" și tu să-l ocheși și să tragi ?

Caută-l ! Așteaptă-l !...

— Eu am și obosit ! zic eu. Asta-i vânat cu pretenții ! Auzi ! Să-l cauți ! Să-l aștepți !

— Păi da, deșeptule !

— Atunci unde e pretenția ta că-i vânat berechet? Nu observi că atât cât vezi cu ochii nici o muscă nu se vede ?

— Lasă-mă'n pace că ești fraier. Dacă ești așa vânător, rămâi cu Fănică la urmă !

— Ba pardon ! protestează Fănică. Eu merg cu tine ! Mi-ai împuiat destul capul cu isprăvile tale vânătorești ! Să te văd acum !... Că făceai pe grozavul !

— Poftim ! Numai să avem șansă !...

— O iei cu șansa ? Iți cam scad acțiunile ! Tot mai bune-s invențiile mele...

Vasile tace, călcând rar și zâmbind din când în când.

— Dar zi mă și tu ceva ! Măcar așa, chiar o prostie ! îi spun, eu.

— Eu nu vorbesc, ci gândesc ! Și gândesc la o chestie foarte serioasă. Numai că o să trebuiască să fac apel la Alexandru...

— Sunt gata !

— E vorba de crăpat capul ăstuia cu ideia vânătorii... Dar pentru asta e nevoie de un aparat.

— N'ai armă ? Trage-i una și gata ! Că tot n'avem noi în ce trage !...

Am ajuns la tufani. De aici încep niște văi și dealuri, o frumusețe. Ne împărțim sectoarele, Radu ne dă ultimele instrucțiuni pe care le primim zâmbind și pornim. Bine înțeles, Fănică pornește cu Radu. Umblăm noi vre un sfert de oră fără să tragem vre-unul un foc. Trebuia pretextul și nici unul nu voiam să ne luăm asemenea răspundere. Mai ales că Radu era „maestrul de vânătoare'. In dreapta mea e Vasile, iar în stânga Alexandru. In stânga lui e Radu cu Fănică. Depărtare cam la 100 m. unul de altul. Ne vedem până când intrăm în vale. Cel dintâi care dispare e Alexandru, care alunecă și se duce glonț până'n fundul văii. Râdem, căci nu s'a sculat de acolo până ce eu cu Vasile nu ne-am dus să-l ridicăm. Suntem aproape hotărâți să ne lăsăm de vânătoare, când deodată hueste valea de bubuiturile unui „doublé". Sigur că trăsese Radu.

Am alergat câteși trei la creasta dealului. Dar nici Radu și nici Fănică nu se văd... Eu, nerăbdător o iau spre stânga, dau iar într'o vale, urc și-i zăresc pe amândoi fugind...

Oare ?

S'au oprit....

— L'ați făcut ciulama ? strig eu.

— L'am scăpat ! țipă Radu...

— Ce zice ? I-a luat urma ? mă întreabă Vasile, care e cu Alexandru, veniți după mine.

— Auziți că l'a scăpat !....

— Hm ! L'a scăpat ! Ca și cum îl prinsee ! Să te ferească Dumnezeu de vânători d'ăștia.

Mergem și noi acuma. Poate că vre-un iepure nenorocit să ne iasă în cale. Ceilalți doi iar dispar în altă vale.

— Să știi că ăștia sunt decisi să vâneze ! zic eu.

— La dracu ! Sunt farseuri care vor să ne ducă. Mă mir că Fănică îi face jocul lui Radu !

— Eu nu-i văd bine de loc !

— Deabia o să avem de ce râde !

Dar n'apucăm bine să terminăm conversația, că un alt „doublé" răsună.

— Asta numai ca să facă impresie... Ia hai să începem și noi ! Numai așa !... Să creadă c'am dat aici peste o grădină zoologică.

Zis și făcut. Am început a trage în buruieni ,în vânt. Vânatul imaginar în care trăgeam se rostogolea pe văile albe în tumbe fantastice...

— Am vânat destul ?

— Berechet, tăticule, că mă dor timpanele... Și acum, o mică haltă de ajustare... Să ne facem socotelile și ca niște bravi vânători să fumăm câte o pipă...

●

Ne-am întâlnit târziu, aproape de orele 2 după amiază. Noi, adică eu, Alexandru și Vasile cu nimic în mâini afară de puști pe care le purtăm ca pe niște ornamente ad hoc, care să ne justifice prezența în câmp pe asemenea vreme, dar, spre marea noastră surprindere, Radu și cu Fănică au împușcat trei iepuri...

— Cum ? Trei iepuri ?

— Mda ! răspunse Fănică superior. Și unul e al meu, pe cuvânt de onoare ! Dar voi ?

— Noi nimic !! Ne-a fost milă !... zise Alxandru.

— Faceți pe nebunii ! Auzi ! Milă ! La ce-ați mai plecat, dacă aveți sensibilitate de fetițe pension ?.

— Noi nu suntem criminali !... sare și Vasile.

— Sigur ! intervin eu. Ce ? ori le am dat eu viața ca să le-o iau? I-am hrănit eu ? Ce-s Dumnezeu, să dispun de viața lor? Că și pentru ei viața e frumoasă. De aceea o și trăiesc ! Altfel s'ar lipsi de ea.

— Ce mai stați la discuție cu ei ? zice Alexandru. Nu trebuie să vă mirați ! Uitați-vă la mutrele lor. Autentice tipuri lombroziene : cap mare, fălci proeminente, mâini cu degete groase... Și vă mai mirați ?

— Habar n'aveți ce-i aia vânătoare ! Ca să vă fac eu educația aceasta acum e zadarnic : prea târziu !

— Mersi d'asemenea educație ! N'am nevoie !

— Pe mine nu mă miră atitudinea lui Radu ! E moșia lui, iepurii au crescut pe moșia aceasta, în sfârșit, mai are dreptul să facă ceeace a făcut. Dar mă mir de Fănică, care ori și cât, are altă structură !

Și o ochiadă rapid făcută, i-a arătat lui Radu că trebuie să se abțină dela discuție...

— Acelaș lucru eram să-l spun eu... El, poetul, omul senzitiv, care plânge când luna intră în nori și când rupe o floare, să-și încarce arma cu glonț și moarte și să rupă viața unui biet iepure, care n'are altă vină decât aceia de a fi ieșit în calea lui!

Alecsandru a dat atâta patetism spuselor lui, încât Fănică, isbit puternic, a dat drumul iepurelui împușcat, în zăpadă. O șuviță de sânge a împurpurat zăpada.

— Eu nu mai înțelg nimic! zice Vasile. Ce fel de poeți sunt ăștia domnule? O să trebuiască să-mi corijez anumite idei despre anumiți oameni !...

Fănică și-a privit lung victima. Ce-o fi gândind?

— Uite, omule, îți place? mă amestec și eu... Sânge! Sânge cald care svâcnia viață mai adineauri dintr'o inimă micuță și care acum s'a sfârșit...

Fănică n'a mai putut răbda. Și a isbucnit, patetic:

— De ce mă învinovățiți ? Ce-aveți cu mine ? Ce v'am făcut ? N'ați fost voi cu ideia să veniți la vânătoare? Parcă eu am voit să l împușc? Am întins arma și-am tras... Cu ce-s eu de vină?

N'am mai putut duce jocul mai departe. Esențialul fusese spus de el și asta era deajuns. Mai este oare cazul să spun că s'a râs popește, ca la zile mari? ?

Fănică ne-a privit surprins, a schițat un zâmbet dar s'a recules imediat. Fusese copleșit de manevra noastră și n'a înțeles-o. A văzut că o ieșire, deocamdată, era compromisă.

— Sunteți niște caraghioși!!

Și s'a retras pe marginea unei râpi, pe a cărei coastă abruptă crescuse niște lăstăriș de porumbe. Hazul a durat câteva vreme. Radu, cu lux de amănunte, ne-a povestit cum se întâmplase cazul.

— Am crezut că visez! Dar când l'am văzut că se rostogolește și nu mai mișcă apoi în fundul văii, am rămas tablou... Și doar dintr'un foc !

— A tras cu sete !

— Câinește !

— Nu-i el de vină! Poate vre-un strămoș... Știi, instincte primare, ancestrale !...

Și hazul a durat pe această temă până când am observat că ni-e foame. Ne-am decis să ne îndreptăm spre conac. Până ajungem acolo, până mâncăm și ne pregătim de plecare, tocmai bine ca să ajungem în sat pe lumină.

Fănică însă nu se mai mișcase de acolo.

— Hei! domnul vânător nu merge la masă?

— Lăsați-mă! De astăzi am terminat cu voi! Mâine chiar plec definitiv... Adică voi credeți că eu sunt calul vostru de bătaia? Până când am să vă rabd toate tâmpenile voastre?

— Mă Fănică! Eu am o soluție pentru cazul acesta! zice Vasile. Tot ai tu arma în mână. Știi să tragi cu ea, dumnezeește... Trage mă, și împușcă-ne fără remușcare! Și ai scăpat de noi!

— Sigur! Cu patru focuri ne-ai terminat. Mai ales că noi nu putem fugi ca iepurii !...

— Hai! Curaj Fănică! Uite, ne așezăm toți în rând. Iți dăm și încă o armă, ca să nu mai încarci! Pe a lui Radu, că-i cu șoc și dublu șoc !

Fănică a ridicat ochelarii, s'a uitat lung la noi. Trebuie că aveam niște mutre mucalite, căci nu s'a putut obține și a început să râdă.

— Sunteți niște caraghioși... Și asta să-mi fie drept învățătură. Altădată să nu mai încerc, pentru a satisface anumite eroisme care nu-mi aparțin, să-mi ies din felul meu de a fi! Am încercat și eu azi să-mi calc pe suflet și-am plesnit-o rău...

— Nu, Fănică, poți să-ți ieși din felul tău de a fi, dar să nu dezarmezi... Să-ți ții firea până la sfârșit...

— Adică ai plecat la vânătoare, vânezi, nu te încurci ca dobitocii ăștia, care au tremurat degeaba! adaugă Radu.

Alexandru, într'un elan spontan sare pe Fănică și începe o luptă în zăpadă. Luptă, care, bineînțeles se termină în favoarea lui Alecsandru. In toiul luptei însă căciula lui Fănică i-a ieșit de pe cap și s'a prăvălit în râpă. Dar nu s'a dus până'n fundul ei, ci s a oprit în tufăriș.

— Nu-i nimic, Fănică! Nu s'a dus departe...

— Ești un mare nebun! Cu ce s'o agăț eu de acolo?

— Smplu de tot! Dă-mi voie mie s'o iau cu țeava puștei.

— Lasă, că iar faci vre-o poznă! O iau eu...

Și Fănică a coborât ușor până unde a putut. Alexandru i-a întins arma. Toți eram atenți la operația pe care, tacticos, o făcea Fănică. A întins arma, a prins căciula și a dat s'o ridice. Dar căciula se agățase bine de tot în ghimpii lăstărișului. Sucește la dreapta, cârmește-o la stânga și însfârșit a reușit s'o ridice. S'a sprijinit apoi și și a forțat brațul... Deodată o bubuitură grozavă (ni s'a părut ca de tun) și căciula lui Fănică a sărit în țăndări din țeava puștei.

Apăsase, din greșeală și pe trăgaci. Și praf s'a făcut căciula !

●

Tot drumul n'am făcut altceva decât am râs. Fănică, instalat în fundul săniei, n'a mai zis un cuvânt... Cred că fierbea de ciudă.

— Ințeleg, domnule, să faci vânătoare, dar încă așa cruzime n'am pomenit. Impuși iepuri, lupi, vulpi, uli, ciori, dar să mergi până acolo încât să-ți împuști și căciula, asta e prea de tot... E o culme a vânătoarei !...

Alexandru nu mai are răbdare...

— Radule, nu se poate! Oprești sania ca să împușc și eu o cioară măcar! Nu, fiindcă mă fac de râs. Tu ai împușcat doi iepuri, Fănică un iepure și-o căciulă și eu nimic?

— Bine cel puțin că a fost căciula lui! Că dacă era streină, trebuia neapărat s'o înapoiem. Și de unde s'o iei? Că parc'a tras în ea cu „dum-dum".

— Nu-i nimic! Din trei piei de iepure scoatem noi o căciulă, cu toate că nu suntem cojocari... Iar căciula care-a căzut victimă, o vom păstra cu cinste în muzeul marilor isprăvi ale galeriei noastre. Și să nu-i mai dăm pușcă pe mână, că e periculos...

DAN BALTEANU

Amurg

Bate vânt, apune'n valuri soarele
Să-ți sărute undele picioarele.

Gândurile ce te duc învinge le
Ard lumini în întunerec, stinge-le.

Se aud în cer lovind copitele
Trec tăcute umbrele, ispitele.

Fugăriți de păseri mari, nevrutele
Cerbii mândri poposesc cu ciutele.

Lasă frunza să se miște, murmure,
Somnul s'a trezit în apă tulbure.

Nu atinge florile abisului
Dacă vrei te duc în țara visului.

Munții ard apusu'n frunze, sângele.
Apele se sparg în maluri, plânge-le.

Se deschide ceru'nalt al duhului
Zările și vămile văzduhului.

IULIAN POPA

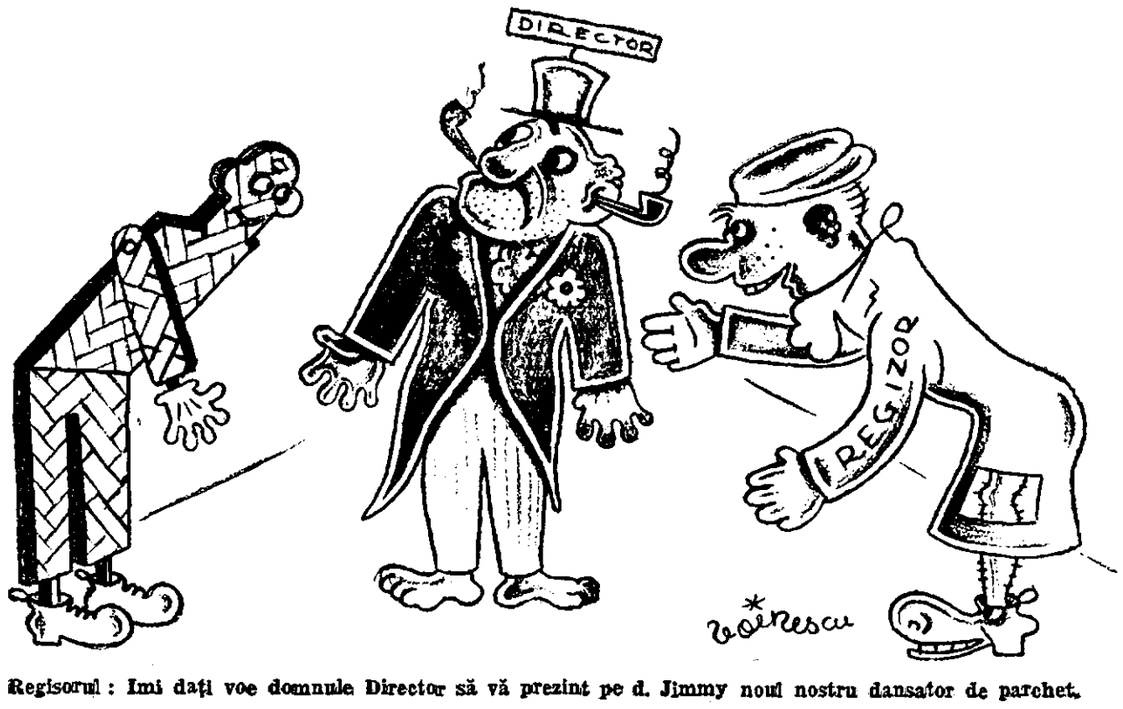

Regisorul : Imi dați voe domnule Director să vă prezint pe d. Jimmy noul nostru dansator de parchet.

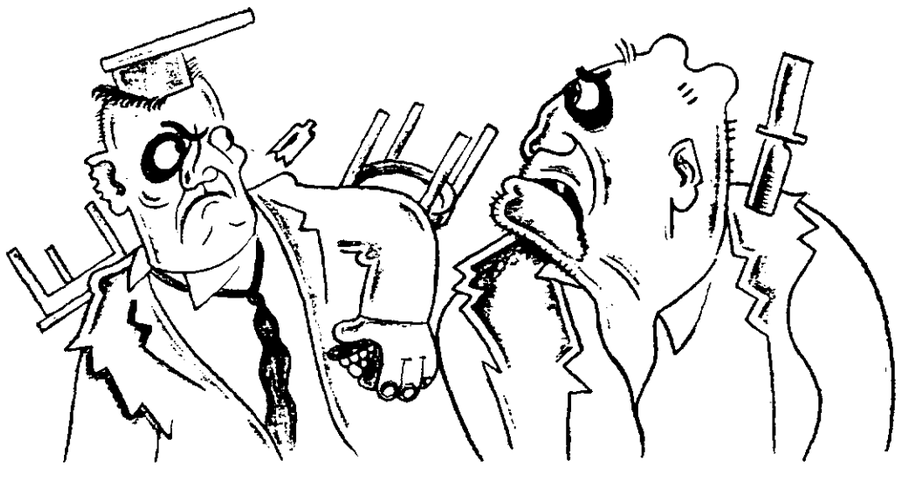

— ...și-acum găsesc că orice discuție este inutilă !

Schițe și epigrame

de VICTOR PAPILIAN

EROUL

Numai porumbielul veghea lângă rănit, porumbielul, călătorul, dar credinciosul tovarăș al soldatului. Căzuse în loc depărtat, în loc pustiu, în loc neumblat, viteazul pornit la luptă doar de dragul luptei și la izbândă doar de dragul iubirii. Se simțea sugrumat de orizontul prea îngust al pământului, iar pentru iubita lui îi trebuia daruri de dincolo de zări. Dar acum, din trupul bântuit de toate frigurile morții ,sângele țâșnea în sacade gâlgâitoare, și din cărnurile sfârtecate de foc și sabie și sgârcite de durere, oasele ieșeau la iveală ca niște lumânări frânte. Mult nu mai avea de trăit, i-o dovedeau umbrele din cer, frigul din trup și golul din suflet. Un singur gând lumina, sub pleoapele amorțite, credința în veșnicie : chipul ei.

Atunci, cu o mișcare opintită, și-a răsucit trupul din șeale și gura și-a pus-o căuc peste ciosvârtele brațului schilod. Cu dinții a sfărâmat osul cioont, cu dinții a deschis vână nouă, cu dinții a muiat peniță de os în cerneala sângelui și cu dinții a scris pe hârtia albă a credincioasei păsări cel din urmă cuvânt : **Tu.**

Ea a înțeles nenorocirea numaidecât. Intr'o clipă. Apoi, într'o clipă s'a înspăimântat și într'o clipă l-a jelit. La urmă a crezut de bine să-i răspundă la fel. Dar când să-și împungă degetul cu acul s'a speriat, o durea... iar ca să sângereze biata păsărică nevinovată n'avea inimă. De când lumea însă, iscusința femeii e un dar al șearpelui, așa că numaidecât a găsit mijlocul : rujul de buze. Și în timp ce desemna cu creionul roșu pe aripa albă ca hârtia : Te voiu iubi mereu... ea își zâmbea galeș.

— Iubitul meu nu va băga de seamă. Iubitul meu e un erou. Inafara luptei e atât de copilăros, el trăiește doar în iluzie. Pe iubitul meu niciodată nu l-a preocupat amănuntul...

BARBATUL

Onicăi Busuioceanu

Cele cinci prietene : Rodica, Dodica, Monica, Țunțu și cu Marioara s'au întâlnit mai devreme — așa cum le fusese vorba — la poarta școalei. Taină mare. Jenică, băiatul portarului, le-a promis o carte. Dar ce carte, Doamne Dumnezeule !... plină de toate minunățiile, de viteji ca'n basme, de haiduci, de pitici caraghioși, de gangsteri, de copii furați, de zâne prefăcute în vrăjitoare, și de vrăjitoare mame de balauri. Ceva mai frumos ca la cinematograf. Și așa trebuia să fie. Căci Jenică e dat dracului, fură cărți, vinde poze, schimbă mărci, adună peniță, are saci cu bile...

Hoțul a pus însă o pricină. Dă cartea, mai dă și o poză pe deasupra... dar numai celei mai frumoase. Și acum fetițele se iscodeau pe furiș. Rodica și-a tras basca într'o parte, ca să i se vadă părul castaniu ca de catifea. Dodica și-a încălțat pantofii cei noi, care —a băgat de seamă— îi face piciorul lung și subțire ca la artistele de cinematograf. Monica surâde mereu, ca să i se adâncească gropițele în obraji, Tunțu are cravată nouă, iar Marioara și-a strâns mijlocul mai tare în cordon.

Repede, fetele au alergat sus în clasă ,au pus tăblițele și ghiozdanele în bancă și au dat fuga jos în curte. Acum dau târcoale căsuței portarului, cu ochii la fereastra deschisă. Zadarnic. Ora întâlnirii a trecut de mult, iar la fereastră nimeni. Incep să se joace, să țipe. Aleargă, se îmbrâncesc, râd tare... In fine ușa se deschide și portarul pleacă sus la doamna directoare. Acum Marioara a căpătat curaj.

— Jenică... Jenică...

La fereastră a apărut un cap de țigănuș, vânăt lucios ca o pătlăgică vânătă. Are ochii cârpiți de somn, cască mormăind și apoi se întinde.

— Voi sunteți ?

— Da, da... noi. Nu vii jos ?

Cele cinci fete își aud fiecare inima bătând ca un ciocănel de piano, în piept. In fine Jenică apare. E desculț. Și-a tras doar pantalonii peste cămașă, i-a prins cu un cozondroc în cumpănă peste umeri și toaleta-i gata.

— Cartea, cartea...

— Stați... comandă el.

Dintr'odată s'a făcut liniște.

— Aliniați-vă la zid.

Fetele s'au așezat la poruncă, după înălțime. Acum începe concursul. Privirea examinatorului a căpătat sclipirile ochiului de paianjen.

— Tu, Rodico, ce ți-ai pus basca aia strâmbă ?... Parcă ești o curcă beată. Ieși din rând...

Fata s'a supus fără nicio vorbă.

— Și tu, Dodico, ai picioare de cocostârc. Nu-mi placi.

Cele trei concurente rămase așteaptă cu sufletul la buze.

— Ar fi ceva de capul tău, Monico, dar gropițele celea din obraji te pocesc rău... Crede omul că ești știrbă...

N'a mai rămas decât Țunțu și cu Marioara.

— Voi amândouă sunteți pe gustul meu.

Dar deodată deveni grav.

— Tu, Marioaro, ai purtări rele... Te-a pus Doamna în genunchi și ai stat la arest de atâtea ori... Pleacă.

Acum s'a produs răzvrătirea. Cele patru candidate respinse sunt furioase. Furioase pe Jenică, dar mai furioase pe Țunțu. Marioara e capul răzvrătirii.

— Fată de colonel e ea ?... Să-i fie rușine... Auzi, să se „amorezeze" de băiatul portarului...

Sub Cer Ardelean

Toate stau sub semnul unui sbor împietrit ;
Dealurile roșii, surâsul florilor învăpăiate
Un foc interior, un duh răsvrătit,
Arzător în smalțuri lucitoare răsbate.

— Pământul cu umeri în grea încordare
Vălurește sub blestem de jug nevăzut
Iar duhul pădurii, în vânăta întunecare
Sub bolți de tăcere tângue, luceafăr căzut.

Ape trec cu reflex de săbii în seară
Aduc din trestii plâns de vise 'necate,
Sub steaua Țării din sânge și ceară
Pe sub sălcii negre în ape plecate.

ION BĂLAN

Adriana

De ziua ta înnumeri tot albe primăveri,
Cu soare blând și sincer — parfum de-alese flori,
Pășești spre-o lume nouă, ce-adună 'n juru-i nori
Și-amurguri violete în dantelate seri.

Te 'nnalți zeiță clară, și astăzi, ca și ieri
Aceleași doruri, visuri — edenice comori,
Te prind în mreji haotic... și ies biruitori
Acei ce dau iubirii un sens ce nu i-l ceri...

Pe-a douăzeci și una din trepte, Adriana
Iți plimbi de astăzi singur, cu gând senin, condurii,
Și, dornicul tău zâmbet, discret, în colțul gurii

Va înflori luceferi — tăcutele chemări...
Fii veselă !... Furtuna imploră desmierdări,
Și inima ta, Inger, o floare de sânziana...

CONSTANTIN COJAN

Vânătoare

— nuvelă —

de DAN BALTEANU

Sosisem la conacul moșiei din M. de vre-o câteva zile. Satul îngropat într'o margine de Bărăgan, acolo unde câmpul se ia de mână cu luncа Borcii nu ne putea mulțumi din punctul de vedere al amuzamentului. Totuș prietenul Radu își dădea toată osteneala să ne varieze oarecum întrebuințarea timpului. Diminețile nu ne preocupau, căci le dormeam aproape în întregime; după amiezile însă, ca și serile erau mari puncte de întrebare. Lâncezeala începea imediat după masă și creștea îngrijorător cu cât înaintam în timp.

Ne înfundam în fotolii cât puteam mai comod, ne tutuneam și pălăvrăgeam. După ce se epuiza și programul dela radio prin acel „bună-ziua" de circumstanță, Radu încerca să caute alte posturi. Dar crâmpeiele de muzică nu ne mulțumeau. Spre exemplu, Vasile nu admitea să i se cânte după ora 3 decât simfonii, Alexandru voia „quelque chose" cu tangouri, iar Fănică prefera tăcerea. Era singurul pe care nu-l preocupa timpul. Nu fiindcă ar fi fost leneș, ci pentrucă întotdeauna găsia cu ce să se ocupe. In general, scria. In odaia lui lampa ardea până noaptea târziu și dimineața tot el se scula înaintea noastră. Ceace scria nu știam niciunul. Vag, ne vorbise cândva, într'un acces de sinceritate pe care l'a regretat mai târziu, că scrie un roman. Niciunul dintre noi nu reușisem să punem mâna pe manuscris, deși încercasem aproape cu toții; întotdeauna avea grijă să și-l ferece în geamantan.

Băiat sărac, dar foarte bun camarad, acceptase invitația lui Radu cu entusiasm, întâi fiindcă i se oferea liniștea satului unde putea „lucra" în voie și-al doilea pentrucă două săptămâni scăpa de chirie, lemne și masă. Asta o mărturisea singur, cu toată sinceritatea. Pentru felul lui calm, era, dintre noi toți, preferatul mamei lui Radu. Pe noi ceilalți ne considera drept niște strengari și foarte deseori ni-l dădea exemplu.

Alexandru, un vlăjgan cât toate zilele era preocupat de cariera lui foot-ball-istică și momentan de picioruş̦ele fotogenice ale fetei din casă, o brunetă îndrăcită pe care noi o botezasem „negresa". Plin de viață și cu o doză de optimism remarcabil, se angrena în orice situație și primia să fie părtaș la orice nebunie, căutând doar originalitatea și noutatea: și niciodată nu regreta nimic în urmă

— Sunteți ciuriți! ne spunea el. Vă preocupă trecutul! De ce? Mă, trecutul consumă faptele... La ce bun m'aș mai gândi că era mai bine dacă făceam așa sau altfel? Odată ce fapta-i consumată, e zadarnic! Nu mai poți îndrepta nimic. Cel mult să tragi o concluzie! Un exemplu: am primit să viu la Radu la moșie... Și gândesc ca și voi, că am făcut o prostie... Dar am făcut-o de bunăvoie și trebuie s'o admit. Pe viitor însă n'am s'o mai fac. Acum aș fi patinat la București, aș fi dansat cu Mya, cu Lili, sau cu Sanda. Sau poate dădea vreo mașină peste mine!

— Fugi mă, cu teoriile tale! îi spuse Fănică.

— Ce teorii, mă poetule? Tu știi să iei din viață tot ce este vis... Și să-l tălmăcești pe „strune", cum spune Radu. Eu știu să fug, să caut, să iau ceeace este real. Și de acest „real" să mă bucur. Ai primit o clipă bună? Ia-o băiatule și fugi pe extremă condu-o ca pe-o minge, dribleazǎ și când ai simțit că portarului îi e frică, adică adversarului, bagă o „ungurească" în ea și trage. Asta-i viața, nu prostiile pe care le'nșiri tu ca pe niște mărgele... Ce faci tu nu-i decât o podoabă de care eu mă pot lipsi... La ce-mi folosește stihul tău parfumat cu metafore dacă n'am o coajă de pâine, sau nu pot mângâia un picioruș de femeie ca al Negresei!.

Volubilitatea lui, întotdeauna vie, îl făcea pe Fănică să renunțe la discuție.

Radu, cel mai voinic dintre noi, era „hatmanul" tuturor năzdrăvăniilor. Bun prieten cu Alexandru, el era acela care găsia întotdeauna „poanta" pentru care Alexandru avea soluția cea mai bună. Cuplul lor era celebru în cercurile pe care le frequentau. Un chef montat de ei constituia tot ceeace era mai perfect în acest gen. Dețineau un adevărat monopol. Deaceea, după expresia lor, „rugineau" în atmosfera satului de pe Bărăgan.

Vasile era „englezul" nostru. El nu vorbia decât rar; ne asculta însă în tăcere și doar din când în când ne răsplătea cu câte un surâs atârnat cu silă în colțul buzelor. Dar nu dădea înapoi dela nici o „chestie" montată de cei doi. Ceeace îl deosebia de ei, era doar faptul că tăcea. Când vreunul din noi îl apostrofa pentru tăcerea lui, ne răspundea:

— Tăcerea e de aur!. Și-apoi vorbele mele ar roși alături de prostiile voastre care mă amuză!

Și rămânea superior în tăcerea lui, surâzându-și sieși și țigării atârnată pe buze.

El era și „artistul" nostru. Cânta pe nas ca o havaiană și imita foarte bine sunetul de saxofon. Dar pentruca „instrumentul" să se poată pune în funcțiune, erau necesare mai multe pahare de vin sau snapț. Snapț în mediul familiar al galeriei noastre, însemna o combinată de sirop cu secărică și altă „chestie" care făcea parte din secretele lui profesionale.

Cea mai mare părere de rău a vieții lui era că nu învățase pianul. Adeseori râdeam pe socoteala asta.

— Râdeți ca niște proști! Habar n'aveți!! Uitați-vă mă ce degete am! Nici Alfred Cortot n'are degetele mele! Dar voi nu puteți aprecia asta!!

Totuș era sigur că-și va lua acordeon. După cum Alexandru era sigur că va ajunge jucător internațional și după cum Radu spera să ajungă ministru plenipotențiar în Argentina, unde auzise el că sunt femei frumoase.

In după amiaza aceia ne aflam adunați, ca de obicei, în salon. „Bună-ziua" speaker-iței ne surprinsese stând în fotolii. Radu care se afla în apropiere, a sucit butonul. Și am rămas toți răsligniți în fotolii, ca niște urși în bârlog: Radu lângă aparatul de radio, Vasile lângă sobă, Fănică la masă, Alexandru lângă oglindă și eu lângă divanul care-mi cam făcea cu ochiul. Tăcerea se lăsase peste noi grea și ni se încolăcea în urechi ca niște șerpi uriași.

— Un sclav să-mi aducă un chibrit! rupse tăcerea Alexandru.

Dar vorbele lui rămaseră fără ecou.

— Nu s'aude?! Bine! Până când nu-mi voiu desăvârși invenția cu sclavii mei, roboții, vorbele mele vor suna în gol.

— Uff !! făcu Radu. Iar începi cu invențiile?

— Ce să-ți fac băiatule? Te puse dracu să m'aduci în satul ăsta, unde nu pot gândi decât la invenții !!

— Când vei reuși să-ți desăvârșești robotul, atunci vei ajunge cu siguranță internațional !! adăugă Vasile.

— Taci mă pianistule !! Pianist taciturn !

— Lăsați-l în pace! mă amestecai eu Alfel e în stare să ne bată iar la cap cu principiile lui, cum făcu mai deunăzi cu cinematograful.

— Adică ai vrea să zici că aia cu cinematograful nu-i practică?

— Ba daaa! Dar slăbește-ne! Ce dracu, suntem doar după masă!

Invenția cu cinematograful o închipuise tot în clipe de plictiseală acută. Spre exemplu, el propunea să nu intri direct în sala de de spectacol, ci într'un fel de subsol unde să se afle toate scaunele libere. Să te așezi comod și când ești gata să vizionezi filmul, să nu ai altceva de făcut decât să apeși pe un buton și să te pomenești în sală, fără să mai deranjezi pe nimeni și fără să te mai supere alții. După ce ai văzut filmul, apeși din nou pe buton și ieși tot asa de misterios cum ai intrat.

Noi făcusem mare haz pe chestia asta, cu atât mai mult cu cât el credea serios în ceeace spunea. Mai târziu se gândise la roboți pe care să-i puie să joace foot-ball : foot-ball-ul „ideal" cum spunea el.

Și după cum am mai spus, ne plictiseam grozav. Incepurăm să ne uităm unul la altul, par'că cerându-ne reciproc ajutor. Singurul mulțumit și nepreocupat de loc era Fănică. Citea un roman și când citea Fănică, nu mai exista nimic în jurul lui. De sigur că absența lui irita. De aceea Radu se repezi și dintr'un gest îi luă cartea și i-o aruncă.

— Da, mai dă-o dracului de carte, mă !. Cel puțin când ești cu noi, plictisește-te ca noi !

— Ce ai șefule cu mine ? tresărise speriat Fănică.

— Mă enervezi mă ! Mă enervezi ! ! Ceeace faci tu acum e ca și cum eu aș veni în cameră la tine când scrii la porcăria aia și-aș tăia lemne cu un joagăr ! Sau aș sbiera ca măgaru !

Noi și dădurăm drumul la râs.

— Păi așa este ! Tu nu vezi că ne-am plictisit ? Dă și tu o idee: ce facem ? !

— Eu zic să ne facă Nutzi o cafea ! zise Alexandru.

— Admis ! făcu Radu. Dar după aceea ? !

— In timp ce vom bea cafeaua, trebuie să găsim ceva !

Mă duc s'o anunț pe Nutzi !

— Nuuu ! !. Stai locului că o anunț eu ! Nu fii mata așa de serviabil !

Cafelele au sosit un sfert de oră mai târziu.

Și deși ne propusesem să găsim ceva, totuș am tăcut cu toții.

— Ei, ce-ați amuțit? Ce facem ?

— Să facem un pocker ! zise Alexandru.

— Banal mă, banal ! Nu ți s'a acrit ? Și mie unul și mie doi... Ful... Carè!! Vax... Ce-i aia? Altul!

— Eu propun să ne plimbăm ! zise Fănică.

— Mda ! Ca fetele de pension : fetelor mergem în Cișmigiu ? !

— Mai bine tăceai. Altul !

— Să mergem în sat și să jucăm biliard pe câte un șnapț ! Da' să meargă și Fănică !

— Bravo Vasilache ! Ideea mea ! zise Radu. Tu ce ai de spus? mă întrebă și pe mine.

Eu, în timp ce ei se tocmeau, privirile îmi fură atrase de o armă din perete.

— Măi, eu am o idee ! Dar nu-i pentru azi ! Pentru mâine !

— Zi-i ! Dă-i drumul !

— Timpul s'a făcut frumos. Și e zăpadă destulă ca să-i înghețe în cap invențiile lui Alexandru, să-i inspire lui Fănică o poezie în mai știu eu ce metru sau kilometru dacă vreți, să-i taie pofta de șnapț lui Vasile și ție să-ți vedem talentele.

— Te-am cam ghicit ! ironiză Radu. Să mergem să ne plimbăm la câmp !

— Stai mă omule ! De ce nu mă lași să termin ? Uite, acum mi-am întrerupt șirul ideilor !

— Leagă-l mai repede și zi-i !.

— Să mergem mâine dimineață la vânătoare !

Fața lui Radu s'a luminat brusc.

— S'a făcut ! Bravo mă ! Fericită invenție ! L'ai bătut pe Alexandru ! Cum dracu de nu m'am gândit la asta ? Puști avem, cartușe berechet... Mâine punem caii la sanie și-o ștergem... Tii ! Am un plan măreț. Luăm merinde și rămânem la prânz la conacul nostru dela Sărboaia. Nu mai e nici dracu acolo, da' ce-are aface !. Va să zică pe mâine am rezolvat-o!... Haidem acum la biliard.

Fănică rămase pe gânduri.

— Ce rumegi, mă ? îl luă la zor Alexandru. Să dea dracu să te prind că mâine-mi faci pe „prințesa". Trag în tine... Și-acum îmbrăcarea. Poate între timp pot să 'ntâlnesc fetița mea cu ochii albaștri.

Dintre toți singur Fănică avea căciulă. O căciulă frumoasă, mocănească. Ceilalți toți aveau pălării.

— Să știți că mâine, Fănică, a plesnit-o cu căciula. Da noi ce dracu facem !...

— Las' c'om găsi. Ei, gata ? Atunci haidem.

Fănică își vârâ căciula pe urechi. Nici nu bănuia ce tragedie îi rezerva pe a doua zi aceastǎ imaculată căciulă mocănească.

●

Seara la masă hotărârea noastră a devenit „oficială", adică Alexandru „speaker"ul nostru, a anunțat că mâine băieții vor porni la vânătoare.

— Foarte bine ! a aprobat mama lui Radu. Să vă duceți ! Să aveți însă grijă ca să nu faceți cine știe ce imprudență !

— E, mamy, tu știi numai să cobești ! Cam ce-ar putea să ni se întâmple? Doar noi suntem copii !!! Să zici că ar putea să ni se întâmple ceva dacă am pleca cu automobilul ! Dar plecăm cu sania !

— Ce sanie, băiatule ? Troică, nu sanie ! Să ne vedeți mâine doamnă !. Veritabili cazaci ! Cazaci în troică ! Ce frumos sună ! Și cel mai veritabil cazac, va fi prietenul Fănică ! El are și căciulă !

— Cum ? Merge și d. Fănică ? a întrebat surprinsă mama lui Radu.

Ca la un semn toți au isbucnit în râs. Fănică, absent până atunci, ocupându-se cu devorarea unui copan de nu știu ce pasăre, și-a ridicat ochelarii cu lentile puternice și ne-a privit surprins.

— Ați spus ceva doamnă ?

— Am întrebat dacă te duci și d-ta ! ?

— Ce să fac doamnă ? Dacă vor ei ! Au decis așa astăzi, așa să fie. A lupta contra lor, înseamnă a-ți complica formidabil și inutil viața.

— Da, mamy, e lege ! Cine îndrăznește să ne contrazică, imediat îl trecem prin furcile caudine ale invențiilor lui Alexandru, sau îl obligăm să asculte o oră pe Vasile bocindu-se că are degete de pianist !

—Și apoi, după cum ne-a spus Radu, e un câmp lung, unde ochiul se bate cu marginile zării. Vă puteți închipui câtă imensitate care așteaptă să fie populată cu imaginația lui fecundă ! Va veni de acolo plin de ger și de inspirație !

— Ei, nu fiți răutăcioși, ne mustră mama lui Radu.

— Lăsați-i doamnă, că nu-i nimic. Astia sunt ca acele pisici pe care dacă le mângâi în trecere blana, nu mai scapi le ele...

Mama lui Radu, amuzată peste măsură ne privia pe rând, neștiind ce să mai spună...

(Urmare în pag. 4-a)

VITRINA EUROPEI

Note franceze

PALUDES

Poate una dintre cele mai plăcute fantezii ale lui André Gide, este acea mică poveste pe care am citit-o de curând, **Padules.**

Nimic dintr'un început nu poate da de bănuit cât farmec și cât spirit se pot afla în rândurile acestor „Paludes". Dar este o carte atât de franceză, isvorîtă dintr'o minte franceză plină, cum spun undeva frații Goncourt, în jurnalul lor: **de choses poétiques, idéales, surnaturelles: la partie chimérique que met dans l'enfance une légende de saint, un conte de fée.** Ne-am reamintit poate de feeriile lui Giraudoux, în alt gen, mai puțin strălucitor, cu mai puțină pompă, cu mai puține scânteeri, dar nu mai puțin ironie vie, sarcastică, armonioasă. Note la întâmplare aproape, disparate, depănând firul unor gânduri, fără nici-o altă preocupare. Frânturi de gândun! poetice, așezate în viață în ordinea venirei lor.

Ce-i oare mai fermecător decât să poți astfel urmări gândurile unei minți strălucitoare, se poate spune, în gestația lor.

IN „PALUDES"

am găsit acest pasagiu minunat: On dit toujours plus que cela. — Et ce qui surtout m'y intériorise, c'est ce que j'y ai mis, sans le savoir; cette part d'inconscient, que je voudrais appeler la part de Dieu. — Un livre est toujours une collaboration, et tant plus le livre vaut-il, que plus la part du scribe y est petite, que plus l'accent de Dieu sera grand, — Attendons de partout la révélation de nos coeurs.

Dacă într'adevăr o carte spune ceeace autorul a început să spună. Sau mai bine zis, ceeace și-a pus în gând: Dar unde ar rămâne atunci acea parte de izbucnire a inspirației, de creație spontană care se revarsă prin condei, în firul scrisului.

Ar fi interesantă, fără îndoială, o anchetă prin lumea scriitorilor, pentru a afla cât din ideia cu care au pornit rămâne la sfârșitul operei, și cât de mult apare ulterior. Este tocmai această parte, cu multă finețe comprimată de Gide, la part de Dieu, care intervine fără vrerea noastră, și care este nu atât inspirația, fiindcă inspirația ne-a dat în fond și impulsul de pornire, conceperea operei ,este altceva, o emanație care vine din afară de noi și ne împinge la cu totul alte deslegări decât ceeace ne-am pus în gând, prin inspirație.

Și tocmai această parte este cea mai interesantă. Cea pe care o putem prețui cel mai mult.

Mi se pare chiar că o carte în care totul este ponderat, așezat, ordonat, stabilit dintr'un început, este respingătoare, dificilă, supărătoare.

Nu-i putem găsi colaborarea cu noi, nu avem pe unde să ne introducem, acea dulce dezordine a unor idei răslețe cari ne atrag, ne îndeamnă și pe noi să gândim citind.

Când totul este pus la punct, întocmit dela început după o ordine stabilită, par'că am avea de-face cu un dicționar. Nu putem pune nimic dela noi, ci totul ne este prezentat, cât mai bine, închegat, stabilit, imuabil. Obositor de imuabil.

O colaborare. — Un livre est toujours un collaboration. *Este singurul rost al unei cărți bune. Să ne ajute a ne desfășura gândurile, mânate de firul gândului autorului.*

Ne-a părut bine găsind această lămurire tocmai în Paludes, *care mai mult ca oricare este un îndemn la gânduri. Nimic altceva decât un îndemn. Un pretext.*

Cu câtă dorință așteptăm să mai gustăm asemenea „pretexte", astăzi rare în literatura franceză.

VICTOR POPESCU

Note germane

WALTER FLEX

(n. 1887), împlinise abea treizeci de ani când a căzut, ca ofițer german, pe insula Oesel, și, totuși, era pe deplin format ca scriitor și caracter. Predestinate jertfei pentru patrie, viața și opera lui literară rămân un model de conștiință totală și desinteresată integrare în neam. Walter Flex era o fire de conducător înnăscut, dar din categoria adevăraților conducători cari știu că, înainte de a avea dreptul să comanzi altora, ești dator să poruncești propriilor tale porniri. Nici o trăsătură de renitență față de ierarhia necesară nu-i tulbura cristalul sufletului. Nici o umbră de supraevaluare a propriei individualități considerată ca întrând, asemenea unei celule, — dotată, ce-i drept, cu darul inițiativei, — în complexul organism al națiunei sale. Flex e unul din puținele exemplare umane care a trăit, a lucrat și a murit în cea mai strictă conformitate cu severele principii patriotice pe cari le-a propovăduit. Dar patriotismul lui nu era romantic, vag sau, pur și simplu, tinerească înflăcărare, ci patriotism intansigent și dur, patriotism spartan. Deși individualitate remarcabilă, Flex a fost un neîmpăcat antiindividualist. Ceva ca o patină de oțel dădea nobleță aparte chipului său și ceva ca reflexul oțelului te întâmpină din toate poemele, povestirile și dramele lui. Până și în scriscrile cele mai laconice simți prezența unui spirit care nu cunoaște compromis și nici un fel de concesie pentru nimeni și nimic în lume.

Așa fiind, Flex nu place oricui, dar toți cei asemenea lui se vor simți, întotdeauna, atrași, în mod inexplicabil, de opera pe care a lăsat-o neisprăvită cantitativ, dar împlinită ca manifestare a unui destin poetic.

Acum când noua luptă germană actualizează atâtea crezuri și idealuri, editura C. H. Beck din München a reluat difuzarea în masse cât mai largi a paginilor scrise de acest „Theodor Körner" al războiului trecut.

In afară de operele complete („Gesammelte Werke", — două volume de peste 1500 de pagini), C. H. Beck a lansat, anul trecut, volumul „Für dich mein Vaterland! (scrisori de pe front), tragedia „Demetrius", cu o introducere scrisă de Konrad Flex, — și comedia „Die evanghelische Frauenrevolte in Löwenberg".

Adăcgate la celelalte volume tipărite separat: („Vom grossen Abendmahl", „Im Felde zwischen Nacht und Tag", „Walensteins Antlitz" „Klaus von Bismark", „Das Weihnachtsmärchen des 50 Regiments", „Lothar" „Die schwimmende Insel" și „Novellen und Skizzen"), aceste trei cărți, ca și volumul „Der Wanderer zwischen beiden Welten" — capodopera lui Flex, și ca și volumul de scrisori („Briefe"), nu sunt numai dovada cea mai reală despre popularitatea poetului căzut în războiul mondial, — („Der Wanderer zwischen beiden Welten" a cunoscut un tiraj fantastic), — ci și un omagiu adus operei aceluia care a confirmat cu însăși moartea sa că „Leutenantsdienst tuen heisst: seinen Leuten vorleben, das Vorsterben ist dann wohl einmal ein Teil davon". („A face serviciu de sublocotenent înseamnă: a duce o viață exemplară pentru oamenii tăi, — în acest caz moartea exemplară nu este decât o parte a acelei vieți").

AGNES MIEGEL

născută 1879, în Königsberg, e una din baladistele cele mai de seamă ale literaturii mondiale. Un Bövries von Münchhausen, tot baladist și descendent din popularul povestitor de minunate întâmplări münchhauseniene, — o consideră, pe Agnes Miegel, drept poetul „necondiționat și îndubitabil cel mai mare în viață al baladei". Iar istoricii literaturii germane văd în ea o personalitate de vizionară înzestrată cu toate înaltele daruri ale cântecului celui mai greu de realizat.

Baladele acestei poete au timbru și ritm de eternitate. Intr'adevăr, dela imnurile unui Pindar încoace, nu s'a scris nimic mai măreț și mai profund, nimic mai cu severitate artistică orchestrat și mai plin de avânt totodată.

Noi îl cunoaștem de obiceiu numai pe François Villon și nu ne ostenim să descifrăm numele pline de taină septentrională ale strofei din balada germană. Cel mult un Uhland, și acesta numai în haina traducerii, a reușit să ne încânte auzul. Dară balada prin care Agnes Miegel face legătura directă între legenda Niebelungilor și vremurile de azi, include orizonturi mult mai vaste. Crescută din sol natal și din cele mai adânci pături ale sensibilității și mitologiei nordice, balada care o așează pe Agnes Miegel în rândul marilor poeți ai lumii nu-și găsește în nici o altă literatură echivalentul. Din material apropiat sau pierdut în negurile preistoriei, Agnes Miegel își construiește cântecul pe ritmuri largi și tonuri de orgă. In afară de acestea, strofele îi sunt străbătute de un nezdruncinat și puternic crez: Crezul în renașterea germană prin germanism, — o renaștere deci cu ajutorul acelor forțe permanente cari au modelat, milenii de-a rândul, triburile viguroase dar prea deseori desbinate ale comunității etnice care azi constitue marele Reich.

Opera acestei vizionare ți se impune însă nu numai prin fond și formă ci și printr'un alt fel de misterioasă rezonanță sufletească pe care o trezește în simțurile și sângele cetitorului. Agnes Miegel e un nume aproape necunoscut sau ca și necunoscut la noi. Fie ca această modestă notă să contribuie, măcar în măsura unui semn de întrebare, la complectarea cunoștințelor noastre prea lacunare în domeniul literelor germane contimporane.

PLASTICA GERMANA DE AZI VOLUMELE

apărute în editura Rembrandt din Berlin sunt, indiscutabil, cele mai bune cărți germane de popularizare a artelor frumoase.

„Die Deutsche Plastik der Gegenwart" („Plastica germană de azi") opera lui **Bruno E. Werner**, publicată în această editură e o revelație în felul ei. Incercând să prezinte, între copertele unei cărți, operele cele mai reprezentative ale sculpturii nemțești din zilele noastre, Bruno E. Werner reușește să satisfacă pe deplin curiozitatea nu numai a cetitorului amator al acestui gen de cărți, ci și așteptările celui mai exigent critic de artă.

SCRISORI DIN RAZBOIU

Ca un destin potrivnic tuturor luminilor vieții, războiul samănă iar bezne pe câmpurile de luptă. Oamenii, smulși din mediile lor, sunt aruncați în balanțele crunte ale unui conflict pe care-l acceptă chiar dacă nu-l înțeleg, sau chiar împotriva înțelegrii.

Franz Marc **e prins și el de vârtejul haotic al războiului. Suflet de artist preocupat până la suferință de mulțimea și diversitatea problemelor pe cari le pune neînlănțuitul Moloch al popoarelor, Marc scrie scrisori, notează, desenează, se zbuciumă și, supunându-se marșului către moarte al tuturora, cade ca ori care altul. Totuși, între ultimele lui însemnări și scrisori licăre statornicia de stea a unei convingeri:** „Cât de frumos, cât de mângâietor este să știi că spiritul nu poate muri, prin nici un chin, prin nici o negare, în nici un pustiu".

Scrisorile și desenele lui Franz Marc, omul soldat, sau soldatul om și artist, au ceva de testament. Ele constituie o mare bucurie pentru prietenii celui căzut și impun respect trecătorilor grăbiți.

TRAIAN CHELARIU

Note italiene

PROFESORUL VICENZO DE RUVO din misiunea culturală italiană în România, a ținut o interesantă conferință relativ la **„Orientările doctrinei politice în Italia"**, Miercuri 2 Aprilie, în sala Fundației Universitare „Carol I".

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului politic fascist, conferențiarul a sintetizat istoria politică a Italiei din antichitate până în epoca noastră, accentuând asupra originalității de totdeauna a desvoltării doctrinelor politice italiene.

Politica, discriminează Vicenzo de Ruvo, a fost în conștiința lumii clasice, o armonioasă îmbinare a claselor sociale, pentru a le egala atât cât e posibil în omenire, în scopul formării unui Stat ideal; într'o astfel de epocă individul nu reprezintă o valoare prin el însuși, ci numai întrucât e considerat drept cetățean al unui Stat.

Creștinismul aduce o notă fundamental opusă în conținutul noțiunii de individ; acesta capătă o valoare prin sine, proectată în eternitate, dar numai în cazul când el recunoaște existența unei ordine morale superioare, divine — valoarea reală a individului deci, e recunoscută numai în viața de dincolo, cea eternă, nu și în viața noastră pământească cea de toate zilele, unde valorile se pot interverti, non-valorile fiind acceptate ca valori.

Mai târziu, în epoca Umanismului și a Renașterii se instaurează o nouă concepție a omului; aceea care socotește pe individ ca liber creator al lumii sale, fiind totuși constrâns de unele cerințe de universalitate, prin care devenea un „mod" al substanței eterne. E aceasta o idee cu mult răsunet, mai cu seamă în Renaștere.

Tocmai principiul unei libere capacități creatoare a individului e creatorul în germene a unei întregi epoci noui, generatorul marei mișcări burgheze care s'a terminat în Revoluția franceză dela sfârșitul secolului al XVIII-lea, și inițiatorul ultimei încercări în acest gen, a socialismului proletar.

In mișcarea proletară se interpretează altfel valoarea individului, reducând-o numai la valoarea luată în sens de factor economic.

In cadrul intereselor economice valoarea omului e epuizată. S'au negat aici valorile supreme ale vieții, ale umanității în genere, ale patriei, ale virtuților morale.

Ca în toate fenomenele negative similare, era necesar să izbucnească reacția; aceasta a fost **fascismul.**

Fascismul, cât s'ar părea de curios, e totuși o democrație; dar o democrație înțeleasă în alt fel decum eram obișnuiți.

O sinteză a libertății individuale și a datoriilor vieții — datorii care dau sens și libertății și vieții.

Politica, spre deosebire de ceeace se înțelegea prin ea în antichitate, a ajuns îndrumătoarea vieții poporului, inspiratoarea unei noui ordine în Stat.

Intreaga doctrină fascistă se bazează astfel pe o nouă concepție a vieții, înțeleasă ca o continuă emanare de valori.

Dar valori care trec dincolo de interesele particulare ale individului realizator și se înscriu în cercul mai larg al Patriei, al omenirii chiar.

GUERRA, RIVOLUZIONE E GIUSTIZIA SOCIALE

Pentru unele idei, a căror lămurire e atât de necesară în timpurile în care trăim, traducem câteva pasagii caracteristice din articolul lui Mariano Pintus, *„Război, revoluție și dreptate socială", publicat în săptămânalul „Roma fascista" din 13 Martie a. c.*

„Dreptatea socială e o realitate care va trebui să fie integral realizată; și este poate cea mai mare și cea mai certă realitate a Europei din secolul nostru și din cele viitoare. Cine nu înțelege aceasta, are ochii acoperiți de o foarte întunecată bandă care-l împiedecă să vadă oamenii și ideile timpului nostru și chiar propria lui conștiință.

Dar chiar printre aceia care cred și care vor să arate credința în această mare idee, e rar să se găsească cineva care să aibă concepte clare sau măcar nu atât de înșelătoare...

Voim aici să proclamăm că justiția socială nu e marxism, nici bolșevism și că ierarhia și nu nivelarea e la baza acestei idei. A fost spus că oamenii nu sunt egali; și după această inegalitate intelectuală, morală și fizică trebue să fie gradată substanța drepturilor și a datoriilor fiecăruia.

Aceasta este dreptatea socială; fiecăruia după meritul și capacitatea sa.

E timpul să abandonăm poziția burgheză a proletarilor care văd propria lor insultă în câștigul altuia; dar e încă timpul să dispară paradoxul absurd și tragic în acelaș timp, al marei bogății în mijlocul unei mari mizerii.

Dacă e just ca cineva care are un intelect superior și o funcție mai însemnată, nu spunem mai înaltă pentrucă toate funcțiile sunt egal de înalte și de nobile pentru scopurile sociale, să aibă un câștig mai mare; dar nu se mai poate totuși tolera ca oamenilor pământului nostru care de atâtea ori au lăsat fâșii de carne pentru apărarea și mărirea patriei comune, să le lipsească necesarul pentru modesta viață de fiecare zi.

Noua societate trebue să fie pătrunsă de spiritul social, nu de spiritul burghez. Socialitatea, care e realitate deosebită de socialism e bandiera unei noui ere, care va trebui să se bazeze pe aceasta.

Munca, fie ea intelectuală sau manuală, este factorul comun care apropie, depărtează sau distinge. Munca poporului, care nu e munca în comun a indivizilor care se obișnuia altădată să se numească blebe, ci acel complex național care merge dela Conducător până la ultimul cetățean.

Aceasta e dreptatea noastră socială bazată nu pe o nenaturală nivelare, nici pe o imorală exploatare a unora în detrimentul altora, dar fondată pe ierarhie, pe reale posibilități și pe inteligența productivă a oamenilor și a popoarelor. Fondată însă pe onestitatea tuturor dar mai ales a acelora care se găsesc la postul de comandă. Onestitate care e în mod special și esențial o rațiune a dreptății".

N'am avea de adăogat decât atâta: „Cine are urechi de auzit, să audă".

SORACTES

Note românești

TURNUL BABEL

Neagu Rădulescu, apreciatul caricaturist și prozator, a scos zilele acestea, la „Cugetarea", o carte originală întitulată „Turnul Babel". Originală prin materialul de care se servește și interesantă prin maniera proprie adoptată de autor. Un adevărat turn Babel, în care un mare număr de reprezentanți ai artelor se perindă prin fața unui obiectiv dispus să le redea imaginea câteodată și numai întâmplător diformată, de cele mai multe ori reală, adică așa cum ea a fost surprinsă, nefalsificată. De aci și impresia de amar pe care și-o lasă lectura acestui volum.

Frescă a ultimilor ani atât de sbuciumați și de bogați în evenimente de tot soiul, cartea autorului „Dragostei noastre cea de toate zilele" este menită să-și cucerească în scurtă vreme un loc aparte în portretistica noastră actuală. Se îmbulzesc sgomotos, importanți, sfioși sau speriați, dau năvală în paginile cărții lui Neagu mai toți corifeii scrisului; pierduți printre aceștia, alții mai șterși și ei târîți în cercul de lumină al lanternei pe care Neagu o mânuește prin surprindere, prinzând atitudini și chipuri chinuite sau preocupate de propria-le persoană. Intâlnim caricaturi sau medalioane pe care le putem întregi cu date aproximative ce realitatea cunoscută ni le procură din belșug.

Cancanul, bârfeala își găsesc și ele ecou în „Turnul Babel", ceeace aduce, din păcate, o notă minoră în acest film de scurt metraj regisat ghiduș de caricaturistul Neagu, care nu s'a putut abține de a-și pleca urechea la anumiți „prieteni și inițiați", acea categorie de oameni ce și-au făcut o profesie din vehicularea răutăților. Autorul știe să îndulcească la timp linia fracturată a povestirii, alunecând cu feinte surprinzătoare pe panta glumei nevinovate. Furnicarul în permanentă agitație ce scoate capul din fiecare pagină, scurtele apariții cu hazul și necazul lor, fac din „Turnul Babel" o lume aparte cu viața ei proprie, imposibil de contrafăcut.

Caricaturile, răspândite cu dărnicie în text, își vor avea, desigur, și ele parte la succesul pe care îl va obține printre cititori noua carte a lui Neagu Rădulescu.

FIGURA LUI EPAMINONDA BUCEVSCHI,

— acel mare pictor cernăuțean nu îndeajuns de cunoscut, prieten, de gând și iubire pentru plaiurile bucovinene, cu Mihai Eminescu, — ne este prezentată călduros de d. Leca Morariu **în ultimul număr (pe Aprilie) al revistei** „Convorbiri Literare".

In restul aceluiaș număr, bogat și variat ca totdeauna, colaborează d-nii: Liviu Rebreanu: **Centenarul nuvelei românești („Alexandru Lăpușneanu" de C. Negruzzi);** C. Meissner: **La comemorarea lui Maiorescu;** Ovidiu Papadima: **Moartea, — chip privit cu liniște;** G. Tutoveanu: **Așteaptă-mă;** Teodor Al. Munteanu: **Cățelul pământului;** George Chelariu: **Cântece;** Teofil Lianu: **Inscripție;** Aurel Tita: **Stampă oltenească;** Ovid Caledoniu: **Și noaptea ei...;** Alexandru Ionescu: **Reflexele glandulare: Reflexul condițional;** Alice Basarab: **Litanie pentru El; etc.**

La Cronica măruntă semnează: Ștefan Cuciureanu, Vladimir Dumitrescu, Vasile Netea, Traian Chelariu și Teodor Al Munteanu.

„ION MAIORESCU",

revista Colegiului Național „Carol I" din Craiova, a apărut într'un număr mărit pe Dec. 1940. Martie 1941. Publicațiile școlare despre care am mai vorbit în acest loc, pot fi categorisite — în linii mari — în două grupe: unele lăsate în întregime pe seama unui comitet de conducere alcătuit din elevi, și altele dirijate tot de un comitet format din profesori. Și unele și altele suferă în privința scopului pentru care sunt scrise; lipsa de experiență și avântul nestrunit cu care elevii înțeleg să se achite de această sarcină, cu mult prea grea pentru mintea lor fragedă, transformă foaia respectivă într'un buletin anost dar sincer, deschis tuturor acceselor de inspirație, îngenunchiate în banal sau neputință. Atunci când dascălii se amestecă prea mult în redactarea conținutului, capătă o notă de cocleală, de prețiozitate rareori accesibilă și gustului și înțelegerii școlarilor.

Formula ideală ar fi aceea care ar permite începătorilor o îndrumare discretă și binevoitoare sub aripile cărela năvala de simțire și gând a celor fragezi să se desfășoare normal, fără ruperi sau alunecări dăunătoare.

Și această chee fericită pare să o fi găsit conducătorii revistei „Ion Maiorescu". Cot la cot cu tinerii, profesorii simt acelaș îmbold tineresc svâcnind în condei, preocupările lor se întrețes cu acelea ale îndrumaților, păstrându-se pe o linie de interes comun. Studiile literare, versurile sau problemele de știință ce se întâlnesc în paginile tinerei publicații craiovene, aparțin deopotrivă unui cerc de oameni cari se vede că fac acest lucru mânați de un îndemn spre frumos și cunoaștere mereu treaz, seriozitatea și pasiunea depuse respirând în fiecare rând.

Un cuvânt de bine și pentru ținuta aleasă în care se prezintă această publicație, reușind să șteargă neplăcuta impresie ce produc uneori revistele provinciale — unele cu pretenții ce le depășesc — și toată lauda noastră celor ce întrețin nestinsă în Cetatea Banilor, cu sacrificii, ne închipuim, dragostea pentru frumos, luminând calea pe care pașii celor tineri să se îndrepte neșovăitori.

CONTRAPUNCT

este numele unei noui reviste lunare ce apare la Timișoara, sub conducerea d-lui Liviu Linția.

Din sumarul primului număr, notăm: Victor Papilian: **Tatăl;** Elvira Damian: **Unde ești? (versuri);** Traian Turcu: **Tăcerea mi-e vultur (versuri);** Mihaela Papilian: **Carule mare (versuri);** Liviu Giurgeca: **Muzica occidentală; etc.**

Un interesant studiu, intitulat „Despre colinde", semnează în acest număr Mariana Pulpaș.

C. POSTELNICU

OMUL ȘI FIARA

de **DAN PETRAȘINCU**

Peste câteva zile apare un volum de proză, datorit d-lui Dan Petrașincu. Cartea nouă se intitulează **Omul și Fiara** iar editura „Cultura Românească" o lansează.

Volumul cuprinde toate nuvelele d-lui Dan Petrașincu, modificate și cu un cuvânt de lămurire pentru cititori. Pentru cei ce cunosc și au urmărit scrisul acestui tânăr prozator, **Omul și Fiara** va constitui o surpriză. Autorul pășind peste treizeci de ani, încheie cu trecutul său, prezentând bilanțul tineretei sale în materie de nuvelă.

Prezentat technic în condiții excelente de către editură, volumul va avea aproape 500 de pagini format mare. El consacră așa dar, și din punct de vedere editorial, o carieră care dela început s'a afirmat sub cele mai bune auspicii.

ION LAMBRU: „MANUAL DE GIMNASTICA"

A apărut în editura Vremea o instructivă lucrare a d-lui Dumitru Ion Lambru, intitulată „Manual de gimnastică".

Tipărită în frumoase condițiuni tehnice, cu numeroase fotografii, desene și planșe, cuprinde un interesant material pentru toți amatorii de sport, indicând numeroase mișcări în legătură cu practicarea diferitelor sporturi.

Lucrarea se bucură de aprobarea Oficiului Național de Educație Fizică și este recomandată de Organizarea Sportului Românesc, ca fiind folositoare educației fizice a tineretului.

„PENTRU O FEMEE..."

Este titlul noului roman al cunoscutului scriitor Alexandru Bilciurescu, roman apărut în ediura „Cultura românească".

„Pentru o femee" este o carte realistă în care duioșia se îmbină cu umorul. E vorba în această carte de un om slab, fizicește, care „pentru o femee", în urma unei cure, se îngrașă atât de tare, încât ajunge într'un circ om-fenomen, cel mai gras de pe glob. Dar — ironie a soartei — tot „pentru o femee" omul fenomen slăbește în așa hal, încât din pricina lui, circul ajunge în pragul falimentului și bieții saltimbanci rămân pe drumuri.

Scriitorul Alexandru Bilciurescu reprezintă o frântură de umanitate.

FOI VOLANTE

ORAȘ

Din marea și deplina tăcere a munților, mie nu mi-a fost dat decât sgomotul ranefiat de-o fereastră, al străzii. Din clinchetul de argint poetic al unei talange, eu n'am decât surdul și secul ecou al unui grătar dintr'o grădină de vară. Și seara, când stelele ar trebui să pâlpâe în înalturi cu îngerii, eu văd numai becuri electrice, cu sutele, cu miile. Floarea albă și galbenă a livezii, mi-o aduce sub geam țiganca gurallivă, tăvălind-o în ape sordide. Melancolicele mele reverii dela două mii de metri altitudine, am prins să le risipesc în cafenele, sub fum de țigară, în otravă de gând. Nimic din grava singurătate a culmilor nu mi-a mai rămas. Mâine o să-mi cumpăr o colivie, ca să-mi ciuntesc aripile, ca să uit să sbor .Așa cum stau în odaia aceasta, mi se pare că n'am să mai pot niciodată să mă reazim cu spatele de-o stâncă și să urlu, numai ca să aud ecoul, vuind și venind de departe, cu iepurii suri și speriați.

Oraș al inimii mele, totuși îți mulțumesc că încă nu m'ai ucis.

Seara mă surprind în tine singur și speriat. Mâna caldă a iubitei s'a strâns, departe, în așternut, și așa cum stau chircit, nu mai aud decât dinții ascuțiți ai prietenului, cari se pregătesc să muște din mine. Dar cuțitul pe care tu m'ai învățat să-l ascund în mână, oraș barbar, sună mai sinistru și mai rece decât galbenii săi colți. In mâna pe care acra sa prietenie mi-o va întinde, lama va scrijela o urmă roșie și subțire, cât un rânjet. Apoi îmi voi scoate pălăria cu o perfectă politețe și-l voiu întreba: de ce sângerezi, scumpul meu amic? Numai oamenii unui depărtat ev mediu mai știau, poate, să zâmbească așa. Lama va afla întotdeauna o garoafă roșie care să-i ascundă coloarea.

Am risipit de mult tot ceeace muntele îmi dăduse; într'o bună zi destul de rea, m'am întâlnit cu tine, oraș al inimii mele, iar tu m'ai învățat să lupt și să tac. Și așa, din marea tăcere a munților, eu am doar sgomotul străzii rarefiat de un geam. Frageda creangă de stejar a prins să se prefacă în spadă. Oraș barbar, îți mulțumesc!

VLAD ALIMAN

COŞMAR

de VSEVOLOD TOPOR

Se aprinse vâlvătaie, cerul din partea dinspre apus. Din văgăuna aprinsă, de sângele răsturnat peste cer venea, săltând fantasmagoric, monstrul... Căscă o gură, peşteră de iad, de-i încăpu o casă, iar de printre măselele-i de jar, puţin după aceia se scuturau fărâme; o bucată de uşe, un capăt de streaşină şi un piciorus de copil.

Pluti rotat, o clipă deasupra măreţei grădini din centrul oraşului Walhud şi la lumina ţâşnită din nările-i aprinse i se vedeau ochii; imenşi, înotând în orbite vâscoase clipind precipitat. Cu o satisfacţie păgână suflă şi un cartier întreg dispăru, ca luat de un uragan năpraznic.

Apoi, vru să se apropie de biserica ce trona maiestoasă în centrul grădinii. Dar se retrase îndărăt gemând. Furiş, se aruncă orbeşte, o strânse între labe şi o strivi de caldarâm. Pe locul unde căzu, ţâşni un izvor cu apă caldă.

După atâtea sforţări, se simţi însetat şi bău din izvor.

Minune!... începu să se umfle treptat, înspăimântător, până când... plesni. Iar din bucăţile împrăştiate se născu Intunericul.

Deabea atunci îmi dădui seama că, vrăjit, stătusem nemişcat în contemplarea acestei nemaiîntâlnite privelişti.

Iar în suflet părerile de rău adunate că se sfârşise atât de repede şi de neprevăzut. Aproape fizic mă îmbrăţişase întunericul când cu o clipă mai înainte, pluteam iluminat de strălucirea nefirească a monstrului.

Desamăgit, mă întorsei să plec acasă, când simţii atingerea unei mâini pe umărul stâng. Deşi sigur că fusesem unicul spectator al genezei Intunericului nu mă surprindea prezenţa aceasta streină. Lângă mine sta Jahayad.

— Ce vrei, Jahayad?

— Mai nimic Lihabyad. Am venit pentru tine. Ţi-am văzut strălucirea ochilor în faţa spectacolului. Deşi ai refuzat la naştere orice plăcere, ţi-am văzut strania lumină din privire. Şi asta te trădează că nu ţi-a murit sufletul... Iţi dau să alegi; moartea, arta sau iubirea!...

M'am aşezat pe o bancă.

Moartea,... să nu mai fii, lutul trupului de fiecare zi să-l amesteci cu lutul de'ntotdeauna. Să alungi puritatea văzduhului necuprins, cu miasmele putrede ce se vor scurge din carnea cu zvâcnetul împietrit şi să hrăneşti o lume de viermi care vor suge toată ofranda pe care ai făcut-o zilnic trupului. Iar sufletul, inutil, să plece spre vămi neţărmurite în goana cea fără de popas, sa se împrăştie şi să aştepte scânteia care-l va regrupa şi reînvia în miezul unui trup prea strâmt pentru el...

Cum? Să nu mai fiu eu, să nu mă mai doară chinurile pe care le chem setos blestemând în fiecare zi şi plecând din nou genunchii spre a le chema din nou?... Să nu mai plec cu gândurile acolo, unde niciodată nu voi ajunge şi să nu mai strâng în suflet amăgiri cari niciodată nu m'au întristat? Să nu-mi plimb privirea peste meleaguri de lume, peste zări de lumină ţipată sau însângerată, să nu mă mai înfăşor în zilele pe care le urăsc că trec atât de încet!...

Arta? O viaţă pe care va trebui s'o trec aplecat peste foi albe, pe care să le umple cu fărâme din sufletul cel setos de adâncuri şi cel flămând de înalturi... Sensuri, frământări, îngenunchieri de gânduri, semeţe altă dată.. Să-ţi macini cotidian resturi de suflet răvăşit ca să le 'nşir pe aţa înţelesurilor, ca mătăniile la gâtul unei amărâte călugăriţe... Şi-apoi după o zbatere, fără de înţeles să te destrami uşor, să ţi se ascută simţurile până la paroxism ca să poţi asculta înmărmurit fâlfâitul straniu al giulgiului care te chiamă nostalgic de undeva foarte departe...

Nu, ar fi zadarnic, tot acolo aş ajunge.

— Jahayad, am zis ceva?

— Nu, nimic!

Crezusem că am ţipat împotrivirea. Dar ţipase numai gândul.

Dragostea?

O roată zimţată străbătând pustiul vieţii şi al lumii, în goană nebună, bezmetică... Şi deodată... O altă roată, în aceiaşi goană nestăpânită şi... încleştarea în zimţi. S'au căutat? Sau simpla coincidenţă, fatalitatea, fatum-ul orb?

Te'ntrebi sărman rătăcitor, sărman pelerin prin lumea care nu e a ta, prin viaţa pe care n'ai căutat-o, care te-a îmbrăcat într'o haină de dar, şi modest nu ţi-a plăcut s'o refuzi.

Uruitul angrenajului a început. Se învârte nebuneşte încleştat, împrăştiind râs şi ţipete de plăcere. Dar iată... zimţii s'au încurcat şi după îmbinarea de-o clipă, o roată se desprinde, reîncepându-şi vechea-i goană, cu o nebunie crescândă...

A fost rătăcirea de-o clipă, trezirea ca apoi din nou să urmeze o altă rătăcire. Dragostea sufletească? Nu, nu cred în ea. Din ziua în care aripa arhanghelului, servitor sfânt al Domnului, a schiţat gestul de alungare din paradisul naşterii primare, către pământul păcatului şi al sterpelor plăceri?... Numai Eva ar fi putut iubi pe Adam, dacă şarpele ar fi fost strivit de călcâiul de foc al Făcătorului de bine.

— Nu, Jahayad, nu vreau nimic! Vreau să rămân aşa cum sunt. Singur, singur cu sufletul frate, şi să privesc peste azururi. Să dorm nestingherit pe muşchii nopţii scăldate'n liniştile turnate din palmele stelelor, să mă spăl cu apa noroiului purificator şi să mă hrănesc cu depărtări deşi niciodată nu mă satur. Să mă trezesc în fiecare secol, să râd de oameni îmbrăcaţi paiaţe şi să visez neantul pe care l'aş vrea adunat în pumn.

— Tu spui, că-mi vrei binele. Dar, ce e binele? E doar apa lină sau sălbatecă, care te poate duce la mal, dar şi la fund.

— Sunt mulţumit aşa. Să păşesc voios peste munţi, să mă joc cu vântul şi să dau cu tifla spre cer. Mulţumirea e o himeră şi deaceia n'am să fiu niciodată mulţumit pentrucă detest himerele, bucuria e o scânteie născută bolnavă care a murit înainte de a mă încălzi, râsul o pată de soare cu care m'am jucat uneori când îmi venea să plâng, iar plânsul o boabă de rouă pe o petală de romaniţă, pe care am băut-o când am fost însetat, fără să mă fi putut potoli...

Aşa că... adio Jahayad...

Fine.

Corespondenţa noastră

INVIERE

Priviţi în jur de voi, popoare,
Priviţi în largul firii nouă
In cântec de privighetoare
Azi, râde floare lângă floare
Şi'n necuprinsa zare-a Firii
Răsună taina înfrăţirii:
„Pace vouă"!..
Prin pomi, e numai veselie
Im crânguri, cântece şi floare
Şi colţul ierbii pe câmpie
Suride'n raza aurie,
E soare-acuma pe ogor
Şi'n sufletele tuturor
E soare!...
In luncă pasc mioare mii
Şi-o doină se'nfiripă'n luncă
Şi'n lunc'o ceată de copii
N'au loc de-atâtea nebunii;
Iar poate reveneala gliei
Inaltă imnul ciocârliei
Prinos de muncă!..
Şi iată feţe zâmbitoare
Pe-ogorul pâinii, care tace,
Speranţe noui surid în soare;
Cu fiecare bob pe-ogoare
Se'nalţă rugi către „Cel Sfânt"
„Belşug să deie pe pământ
„Şi pace!...
Priviţi în jur de rai, popoare
'Nălţaţi-vă spre tot mai sus;
Din nesfârşita, întinsa zare
Din păsările călătoare
Şi'n primăvara care'nvie
Invie'n gând, pe deal, pe glie
Iisus!...
Priviţi în primăvar 'afară
Pe ogorul ţării larg brăzdat
Când plugurile noastre ară
E zi de sfântă primăvară,
E tinereţe, raiu şi cânt
Şi'n cuta noului vestmânt
„Hristos a înviat"!..

AMURG

Moare în pleoapă lacrima
Când sărut inelul de mărgean
Cupe de cristal îşi răstoarnă noaptea,
Şi o gondolă călca alene pe ocean.

Nopţi bizare pline de rugină
Cu căderi de flori şi frunze în cenuşiu,
Poţi să mă aştepţi diseară într'o grădină.
Sau să cumpăr plic şi marcă ca să-ţi scriu?
Viu cu seara'n noapte,
Viu cu o femee, sau cu o ghitară.
Tu să-mi dai răgaz de noapte
Şi-apoi să-mi desmerzi în şoapte femee sau fecioară.

Călăraşi, 3 Dec. 1940.

JEAN L. POPESCU-DRAGANEŞTI

CÂNTEC

Elenei

Anii mi-au sunat ca o baladă de pe Rin,
Ce-am cântat-o unei fete cu ochi negri şi codiţe;
Intr'o seară când ca cel din urmă pelerin
Colier de stele şi rubine i-am prins în coşiţe.

Am trecut prin lume zi de zi mai abătut,
Viaţa mea banală mi-am scandat-o'n versuri;
Anii mei au fost vicernii pentru început...
Am umblat cu toamna isgonit pe şesuri.

Anii mei — fântâni uitate cu apă sălcie,
Trist i-am păstorit în urma fetei din baladă;
Insoţinându-mă cu toamna morţii ce-o să vie...
Anii mei sunt anii unui flaşnetari de stradă.

DIMITRIE COBUZ

SCRISOARE

Şi chiar de plec, în clipele aceste
Te simt de mine mai aproape;
Imi va părea trecutul o poveste,
Un cântec de sirenă, legănat pe ape.

Te duc în toate gândurile mele;
Aceiaşi lună ţi-oiu aduce'n cânt
Şi-am să cobor aceiaşi pumni de stele
— Doar pentru tine — pe pământ.

O! nu te teme, nu te teme,
Că ori'şi unde soarta mă va duce,
Luceferi tot pentru tine i-oi preface'n steme,
Şi chipul tău îl voi purta în suflet, cruce.

Tu să m'aştepţi cuminte ca întotdeauna;
Când voi veni, se va preface ziua'n sărbătoare.
Pe umeri — ca pe-o căprioară — ţi-oi aduce luna
Şi'n pumni, cât voi putea mai mult din soare.

RADU PĂTRĂŞCANU

IN PRIMĂVARĂ

I-am zâmbit şi am privit în zarea
Poleită fin cu albastru,
Unde-ades bătrânul meu sihastru
— Sufletul — şi'neacă întristarea.

Puncte vagi se conturează'n funduri.
Parcă-ar fi şiraguri de mărgele?
Nu bătrâne-s lacrimile tele,
Nu le simţi cum picură din gânduri?

Hai, zâmbeşte suflete — sihastru,
Rupe — acum zăgasurile grele
Şi te pierde'n cânturi pe vălcele,
Sub imensa boltă de albastru.

MARIA CONSTANTINESCU-Piteşti

VAL DE AUR

Mor în noapte stâncile de-albastre
Temple cu catapetesme mute;
Dar din toate, doar ideile trecute
Au rămas, palpitări nebune, ale unor scurte astre

Pe nisipul de pe plajă,
Vin suspinele amare.
Mor în noapte stâncile de ape reci,
Şi rămân pentru credinţă, veştejite pentru veci.

Tremură în prag, nota de Ghitară
Spartă, şi 'ntr'o spuză de dantele
Par frânturi dintr'o tăcere selenară
Profitând lumini din păr de aur cu inele.

Din ciclul „Minarete".

VASILE ION I. BOCAN

CĂTRE VIAŢĂ

Când m'am născut tu mă chemai,
Tu soare, viaţă şi-mi zâmbiai, —
Dar nuştieai?...
Dar nu ştieai că pe pământ,
Chiar pe Iisus Domnul l-ai 'nfrânt! —
Şi-a fost doar sfânt!...
Şi'a fost doar sfânt, deci Dumnezeu
A pătimit atât de greu! —
Atuncia eu?

IONEL LEOENTE

TĂCERE

Cresc norii cu cocoaşe de clăbuci
sub ceriul viu cu stele pe şnururi;
ogrăzile, cu umeri'n uluci,
dau spectrelor lunatece contururi.

Pe aripi de 'ntunerec, din cuibar,
nocturne păsări poposesc pe casă;
prin suflet, ca un cântec de mătasă,
îţi poţi desface caierul lunar.

Isvoare 'ntoarse 'n ochi sticloşi de jderi,
curg codrilor în cupe pentru prânzuri...
halucinante fâşii de tăceri
aşteaptă 'n crengi de cântec să le spânzuri..

SUD

Un echinox nostalgic stârneşte aripi repezi
peste surâsul verde de steaguri vegetale.
coloanele de ape cu cânt întors din lespezi
despătură pe coame heraldice ducale.

Amiaza zilei — perlă — cu despletiri solare
vuieşte lung în golfuri de alege şi meduze,
preludiu simfonie de lumânări stelare
ce va 'nflori regală cu zâmbete obtuze.

Intregul aer fraged e clopot plin de glasuri.
Tăcerile albastre se sfâşie 'n ecteniî...
Din insule cu vrajă nescrisă în atlasuri
vâslire de galeră aduce mirodenii...

.. Aievea, echinoxul răsare-alături ud,
iar chiotul vibrează oriunde mă întorn...
In mine, revărsarea luminii dela sud
o beau barbari de ceaţă din cupele de corn...

ŞTEFAN AUG. DOINAS

Un clasic al specificului românesc

(Urmare din pag. I-a)

Sus, ostrov de humă.
Jos, ostrov de vis.
Intre mine şi sufletul meu
Cumpăna stelei pe ape mereu.
M'aplec pe oglinda fără hotar,
Cu paşii luminii m'afund şi dispar

este, fără îndoială, o distanţă spre binele şi al poeziei româneşti şi al graiului nostru care a fost supus la o călire tare şi la o subţiere deosebită...

Dar Ion Pillat prin opera lui întinsă — a rupt legenda poetului român sleit de 30 ani şi genial fabricant al unui unic volumaş. Cert — nu cantitatea contează, ci calitatea. Totuşi — geniile se nasc la secole, iar operele monumentale apar în momente şi mai rare... O cultură însă şi o literatură se afirmă printr'o permanentă elaborare, printr'o continuitate asigurată, printr'un şir de contribuţii statornice şi vii. Marea cultură şi literatură occidentală prin aceasta se caracterizează, prin aceasta mai ales se relevează şi stăpâneşte.

Ion Pillat este, alături de puţinii scriitori români contemporani, şi din acest punct de vedere, un exemplu întăritor pentru literatura noastră.

Prof. T. PĂUNESCU-ULMU

ROMA

(Urmare din pag. I-a)

diferenţieri de planuri şi suprapuneri de terase. Viziunea asupra ei o poţi avea, sub acelaş apus de soare, de la Pincio sau de pe Monte Mario, ca şi atunci, asupra Romei imperiale, sau, mai de mult, asupra modestei cetăţi de sub semnul Lupei Capitoline. Copiii Romei se ascund astăzi după tufele de roze dintre statuele de Vestale din For şi se aleargă pe lespezile Căii Sacre din faţa Altarului lui Romulus şi Remus. Grădina Palatinului, fostul parc al Impăraţilor Romei, este astăzi loc de plimbare pentru tine. Poţi urca în voe treptele Altarului sub care stăruie încă, învăluită în înfricoşetorul mister al religiei sale primitive, piatra de fundare a Romei. Calci în picioare incinta pătrată, pe care a însemnat-o cu plugul întemeetorul, în vreme ce-şi desfac aripile, pentru tine, ca atunci, acvilele, vii, în drumul triumfal spre Capitoliu. Descoperi la tot locul, printre casele Romei de astăzi, în casele ei actuale, ziduri întregi din străvechile incinte. Străzile Romei trec în vileză de motoare pe sub arcurile de triumf ale lui Constantin sau Tiberiu, pe care surprind, într'un mănunchi de raze furişate sub boltă, plastica, în mişcare, a unui basorelief. Ritmul încetinit al mulţimii în mers, dar tumultuos şi inexorabil ca şi acuma, se cadenţează pe spirala de imens papirus a Columnei lui Traian, repetând perpetuarea rotirii de sfredel în gol, din pământ în nouri, spre a simboliza eterna începere şi nesfârşire a Istoriei. Basilicele din marele For, acele adevărate şcoli de viaţă cetăţenească romană, între care trona, prin grandoare şi bogăţie de ornamente, Basilica Emilia şi Basilica Julia, s'au perpetuat în marile basilici ale Romei Sfântului Petru, dela Vatican la Santa Maria Maggiore şi dela Sfântul Ion Luteranul la San Paolo Fuori le Mura.

Această însuşire a Romei de a nu-şi întrerupe existenţa din veac în veac, s'a perpetuat de altfel şi în afară de Roma veche, faţă de cea actuală. In palatul ambasadorilor Veneţiei pe lângă Sfântul Scaun, rămas intocmai, îşi are astăzi reşedinţa Ducele Mussolini. In Coloseul Flaviilor şi al martirilor creştini, se dau, în unele nopţi de vară, spectacole în aer liber, cu reprezentări de Mistere creştine. Intr'o încăpere a Termelor lui Diocleţian a instalat Michelangelo biserica Santa Maria degli Angeli; în altă încăpere a lor se găseşte cel mai vast şi bogat muzeu arheologic al Romei; iar în centrul aceloraşi Terme a fost înălţat edificiul unuia din cele mai mari Ministere ale Italiei moderne. Intre ruinele Termelor lui Caracalla au loc populare şi fastuoase reprezentaţii de teatru ale Romei de azi. Procesiunea de credincioşi urcă pantele Pieţii Sfântului Petru, adunată ca s'o conducă la altare, de îmbrăţişarea larg cuprinzătoare a porticului lui Bernini, aşa cum a urcat odinioară pantele Colinei Capitoline. Statuile de fluvii dela cele două extremităţi ale Pieţei Navona, par încă pietrele ocolite în goană de alergători, în Circul Agonal. Sub bolta de ghiaţă a Panteonului lui Agrippa, dorm sicriele de piatră ale Regilor Italiei moderne şi, furişat acolo din feminitatea lui, alături de Regi, Raffaello. In schimb, mormântul, imens, de proporţiile unui mausoleu circular, al familiei imperiale, este astăzi sala concertelor simfonice din Roma; în vreme ce Michelangelo a rotunjit cupola de pe mormântul Sfântului Petru, pentru care Bramante a conceput faţada, pe care va întregi-o apoi întreaga iscusinţă a Renaşterii. Marea basilică închinată Sfântului, nu este decât mormântul lui şi templul Tronului. In preajmă-i, din mormintele lor, stau de veghe, dela cei dintâi până la ultimul, Pontifii Bisericii Romane, pentru biblioteca şi muzeul cărora a lucrat tot Umanismul şi toată ştiinţa Renaşterii. Pe când apartamentele le-au fost pictate de Raffaello, Michelangelo a cutezat pentru capela lor de rugăciune retrăirea mitului Creaţiei, în prezenţa lui Dumnezeu.

Fiind la Roma, regăsindu-se cu această conştiinţă acolo, va înţelege omul zilelor noastre, de ori unde, semnificaţia cu adevărat emoţionantă a unui foarte cunoscut dicton: spre Roma au dus odinioară toate drumurile lumii. Dela Roma însă aceleaşi drumuri s'au întors apoi, spre a se răsfira în cele patru zări şi a tăia, în desişul întunecat şi nepătruns al tuturor barbariilor, înaintarea Civilizaţiei şi a noilor întemeieri. Din pieţele acestei Capitale de lume, au pornit, pe drumuri imperiale, răsfirate ca dintr'un gigantic mănunchi lictorial, salutate de locuitorii Cetăţii în Forul alb de soare şi marmoră, cohortele noilor cuceriri întru Civilizaţie, până în marginile cele mai negre ale lumii neromane. De aceea este Roma Capitala spirituală a întregii lumi moderne, chiar când aceasta, voind să se renege pe sine, îi reneagă o asemenea calitate. In ce ne priveşte — şi iată un simplu exemplu — simţim încă în trupul dacic al plugarului dunărean şi al păstorului carpatic, sufletul Romei. Se gândeşte vreunul din noi, fără a se înspăimânta, ce ar fi însemnat pentru soarta acestui neam, cu toate urgiile prin care şi-a strecurat dăinuirea, risipirea acestui suflet al Romei din fiinţa noastră, întunecarea acestei conştiinţe, ştergerea de pe hrisovul nobleţei noastre a celor mai întăritoare cuvinte? Naţionalismul românesc, în ce are el mai întemeiat dela Cronicari la Transilvăneni şi dela ei la Romantici, îşi regăseşte sfântul şi neperitorul său reazim în conştiinţa pornirii şi întoarcerii noastre acolo.

Orgoliul Romei este şi orgoliul nostru. Ne simţim părtaşii destinului ei. Ne dă îndemn şi încredere conştiinţa universalităţii ei de totdeauna: prin Impărraţi, prin Papi, prin Renaştere, prin ceeace făgăduieşte acum, întru o nouă aşezare a lumii. Căci — a spus-o Mussolini — „este destinul Romei să redevină Cetatea directoare a Civilizaţiei întregului continent al Europei". Indreptăţirea acestei prezumţii stă în indestructibila constatare că numele ei face să răsune, dela un capăt la altul, Istoria lumii şi totdeauna cu un cuvânt al ei de spus. De douăzeci de secole.

Italienii nu pot uita că „acel mic spaţiu al incintei Romei" a fost cândva centrul, inima şi creerul unei vaste Impărăţii; că pe acel restrâns teritoriu s'a realizat una din minunile cele mai de necrezut ale Istoriei, datorită căreia o idee — Creştinismul — menită să nimicească marea forţă a Romei, a fost asimilată de ea şi preschimbată în însăşi doctrina măreţiei sale actuale.

De aceea a rămas Roma, totdeauna, „punctul lor de plecare şi de reper, simbolul vieţii lor naţionale, mitul lor", dovada vitalităţii acestui neam în lume şi Istorie. Roma de azi şi de totdeauna, de acolo şi de pretutindeni, este una singură. Nu o Romă a Cesarilor şi alta a Papalităţii şi alta Roma zilelor noastre. Una singură şi definitivă, ca însuş legământul dintre Om şi Dumnezeu, a cărei păstrătoare este.

In faţa altarului Sfântului Petru, Roma închină întregul ei trecut, de Păgânism şi de pietate creştină.

Prof. ALEXANDRU MARCU

Romanele de semnificaţii

(Urmare din pag. I-a)

Care sunt cauzele naşterii şi existenţii ei? Ştim din ce reacţii s'a născut romantismul, ca şi simbolismul, ca şi parnasienii. Pentru aceste epoci datele sunt precise: epoca stă scrisă între limitele sale; e neschimbătoare. Dar cu toate schimbările ce epoca noastră va mai avea de suferit, putem spune că istoria nu cunoaşte cataclismele sociale pe care noi le trăim; şi lucru acesta duce la meditarea asupra destinului omenirii. Numai năvălirile barbare şi cruciadele au mai mişcat mase de oamen câte mişcă epoca noastră, rupând echilibrele. In interval numai de 25 de ani două uşiaşe răsboaie usucă şi pustiesc continentele. Intre timp tunul n'a încetat să bubuie şi omenirea să cadă în sânge. Teribile necesităţi economice au legat continentele, nu numai naţiunile, între ele punând probleme materiale atât de importante, încât mulţi dintre noi au deptul să vadă în actuala svârcolire, la baza ei, cauze uriaşe economice. Şi cu toate acestea mai sunt şi alte cauze, de-o importanţă egală. Omul a demonstrat dealungul istoriei că încearcă într'un efort necurmat să-şi creieze o soartă spirituală mai bună, mai conformă cu natura sa.

Renaşterea e mişcarea ce sparge imposibilele tipare scolastice şi descoperirea omului, în natura sa intimă. Reforma corespunde nevoilor religioase, problemelor ridicate de Renaştere, dar corespunde şi unei adânci, unitare, necesităţi ale naturii omeneşti.

Beligeranţii de astăzi transportă în bombele cu explozii înalte nădejdele de mai bine corespunzătoare necesităţilor respective ale naţiunilor. Eliminaţi din aceste mişcări care se produc în afara voinţei lor, scriitorii ca şi marea majoritate a omenirii neavertizată de scopurile înalte ale luptelor nu au altceva de făcut decât să mediteze cu mai multă ardoare la salvarea umanităţii. Probleme de conştiinţă, de sinceritate, de morală; mişcările sociale, ale maselor, problema genului izolat în mijlocul omenirii, a dragostei în toată şurubăria sa intimă, constituesc teme predilecte ale romancierilor veacului nostru. Intelectualul de elită îşi caută adăparea, potolirea setei de cunoaştere, în romanele care desbat însăşi problemele sale, ale dragostei sau ale conştiinţei. In acelaşi vreme intelectualul mijlociu, înspăimântat şi depăşit de problemele puse în discuţie, la birou plictisit de lucrul asiduu, reclamă şi el dreptul la bucuria literară. Dar aceasta nu poate fi pentru dânsul literatura subtilă a semnificaţiilor, ci o literatură vioaie, care să-l repauzeze, de acţiune. De acela paralel cu înflorirea literaturii de semnificaţii au înflorit în epoca noastră romanele poliţiste sau de aventuri, difuzate de jurnale sau de edituri anume create pentru acest soi de literatură.

Foiletonul, fascicula şi colecţia ieftină de cărţi de aventuri a înflorit la noi ca şi'n Italia ca şi'n Franţa, în măsură egală.

Cu toată paralela eflorescenţă poliţienească epoca noastră nu se va caracteriza prin romane de acţiune.

Intensitatea vibratorie transmiţând viitorului sunetul mai grav al preocupărilor morale care se aşează pe linia desbaterilor de totdeauna ale omenirii şi va acoperi frenetica dar nesubstanţiala producţie poliţistă.

MIHAIL CHIRNOAGA

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL" BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU 23 Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24464-938